DRŽAVNO TOZELSTVO V LJUBLJANI
Došlo - 4. VI. 1930
krat, prilog

Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 34, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 3. Ljubljana, dne 4. junija 1930. Leto I.

V Genovi se je zrušil izseljeniški dom.

Nepopisni prizori panike med izseljenci. - Pogreša se štirideset oseb. - Katastrole so krive paroplovne družbe.

Genova, 3. junija. d. Snoči se je primerila velika katastrofa. Zrušil se je petnadstropni izseljeniški dom, v katerem je prebivalo d o250 inozemskih izseljencev, ki so bili brez sredstev in so čakali na odpravo v domovino. Staro poslopje se je popolnoma porušilo. Izsljenci so se ravno pripravljali k nočnemu počitku, ko se je začul silovit trušč. Pod razvalinami je ostalo veliko število ponesrečencev, ki jih še niso mogli do večera rešiti. Reševalci, gasilci, mornarji in stražniki so hiteli na pomoč ter ves dan vodili rešilno akcijo. Kolikor so mogli doslej ugotoviti, so izpod razvalin potegnili 3 mrtve in 40 izseljencev ranjencev, med njimi je bilo 20 oseb prav težko ranjenih. Določena je bila posebna komisija, da ugotovi vzrok katastrofi, katere žrtev je postal izseljeniški dom. **Baje je med ranjenci tudi več Jugoslovanov.**

Milan, 3. junija. z. Snoči se je v Genovi podrl izseljeniški dom, petnadstropna zgradba, v kateri so stanvali izseljenci tretjega razreda ob času svjega bivanja v Genovi. Spričo te zrušitve je bilo nekoliko mrtvih in mnogo ranjenih. Zgradba se je zrušila do temelja.

Preiskovalna komisija je ugotovila naslednje: Včeraj je bilo okrog 250 ljudi raznih narodnosti v zgradbi. e predvčerajšnjem zvečer se je porušil pol stropa nad spalnico v 3. nadstropju. Ljudje so pričeli v prvi paniki bežati. Ognjegasci in mornarji so bili takoj na delu. Bilo je 12 ranjenih. Ko so pričeli odstranjevati ruševine, da podpre jo drugi del stropa, so se zamajali vsi zidovi in vsa hiša se je zrušila do temelja. Nastala je prava panika. Zaradi silnega prahu svetilke niso ničesar razsvetljevale. Čuli so se kriki ranjencev in umirajočih ljudi. Čuli so se kriki v francoskem in arabskem jeziku.

Na prvi mah je italijanska cenzura prepovedala priobčiti vesti o tej katastrofi. Večina ponesrečencev je armenskega, arabskega, poljskega, madžarskega in sirskega pokolenja. Nekateri izseljenci so morali biti s silo zadržani pred ruševinami, ker so hoteli iskati svoje roditelje, otroke in brate. Kolikor je do sedaj znano, je 40 ljudi izgubljenih. Obstoja bojazen, da so vsi mrtvi, če morda niso nekateri sami pobegnili v mesto. Krive nesreče so parobrodne družbe, ki so se posluževale starih poslopij za izseljence, in niso hotele popraviti hiše. Šele včeraj so pričeli popravljati 3. nadstopje, toda so morali prenehati z delom, ker se je omajal tudi en zid. Iz zraznjene so bile tudi sosedne hiše, med njimi tudi karabinerska vojašnica.

Seja ministrskega sveta.

Beograd, 3. junija. AA. Včeraj je bila od 11. do 13.15 pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića se ja ministrskega sveta. Prisostvovali so ji vsi gg. ministri razen g. ministra Radivojevića, ki je bolan. Na seji so razpravljali o tekočih poslih.

Anglija dobi novo ministrstvo.

London, 3. junija. AA. Reuter poroča, da je predsednik angleške vlade Macdonald danes izjavil v spodnji zbornici, da namerava vlada ločiti ministrstvo za dominione od ministrstva za kolonije.

Indijske homatije.

Pariz, 3. junija. AA. Iz Nakpura v Indiji poročajo, da je sodišče obsodilo na 2 leti ječe Absiankarja, predsednika kongresnega odbora za osrednje pokrajine, in Jošija za pokrajino Berard. Vrhu tega je bil prvi obsojen na denarno kazen z znesku 1500 rupij, drugi pa na 400 repij.

Zagreb, 3. junija n. »Petit Parisien« javlja, da so se v Bombaju sestali predstavniki indijske vlade, da dosežejo z Gandijem in gospodarskimi organizacijami sporazum. List javlja, da so Angleži pripravljeni dati Indiji lastno upravo, če Gandi ustavi svoj pokret. Gandi pa da zahteva za Indijo položaj dominjona. Ta vest za enkrat še ni od nikoder potrjena.

London, 2. junija n. Danes so indjiski dobrovoljci v več mestih izvali nerede. — 500 dobrovoljcev je poskusilo napasti skladišča soli. Med tem so žene stražile pred trgovinami manufakturnega blaga. Trgovci soli so sklenili, da za dobo 4 mesecev ne kupijo soli v državnih skladiščih.

Sestanek odborov za evropsko sodelovanje.

Pariz, 3. junija. AA. Havas poroča iz Ženeve: Tu je bila otvorjena glavna skupščina nacijonalnih odborovo za evropsko sodelovanje. Skupščini predsedujeta Nizozemec Limburg in Nemec Breitscheid. Briand je poslal skupščini brzojavni pozdrav in ji želel poln uspeh pri delu za mir v Evropi.

Izgon italijanskega fašista iz Francije.

Pariz, 3. junija. d. Francoski notranji minister je ukazal komisarju v Nizzi, da izžene italijanskega fašista Notarja zaradi njegove protifrancoske gonje.

Ameriška jahta v Splitu.

Split, 3. junija. k. Danes se je vsidrala v splitski luki ameriška jahta Wiking, na kateri se je pripeljalo deset potnikov Američanov in 45 mož posadke. Jahta bo v teh dneh napravila več zletov v sosednja mesta na naši obali.

Resne težkoče rumunske vlade.

Maniu se misli umakniti iz vlade?

Bukarešta, 3. junija. k. Včeraj je predsednik vlade Maniu pričel razgovore s poljedelskim ministrom Mihalekejom, načelnikom kmetske skupine v narodni seljački stranki. Sklenila sta, da se skliče vodstvo narodne seljačke stranke, da odloča o rekonstrukciji vlade. Ministrski predsednik bo po dokončanih razgovorih z Mihalekejem in po sporazumu, ki ga bo eventuelno z njim dosegel, podal demisijo in obenem svetoval, naj se določi za predsednika vlade ali Titulescu ali Jorga.

Bukarešta, 3. junija. Loucheur se je sestal z Vintilo Bratianu-om in se je ž njim razgovarjal o plasiranju francoskega kapitala v Rumuniji. Bratianu je izjavil Loucherju, da liberalna stranka, v slučaju, da pride v vlado, ne bo ukinila gospodarskih zakonov, ki jih je izglasoval sedanji rumunski parlament, ker želi, da sodeluje s francoskim kapitalom.

Jugoslovanska kolonija pri dunajskem poslaniku.

Akcija za enotno sodelovanje vseh društev.

Dunaj, 3. junija. d. Danes ob 11. dopoldne so se na našem poslaništvu sestali zastopniki vseh tukajšnjih jugoslvanskih društev, da pozdravijo nvega poslanika dr. Angjelinovića. Gospod poslanik je v toplih besedah pozdravil predstavnike jugoslovenske kolonije in raznih društev. V svojem nagovru je gospod poslanik poudarjal potrebo, da ostane v najtesnejših stikih z vsemi predstavniki kolonije, ter je izrazil željo, da bi bil vedno stvarno bveščen o delovanju in gibanju našega društvenega življenja na Dunaju. Potrebno je bilo, da vidi že po 6. dnevu svojega tukajšnjega bivanja zbrane okrg sebe glavne narodne delavce v tem velikem evropskem centru. Po poslanikovem nagovoru so se razvili živahni razgovori o vprašanju skupnega delovanja jugoslovenske kolonije po smotrenem načrtu, da bi se tako odstranile nepotrebne diference in nepotrebno trenje med posameznimi našimi društvi, kar je, žal, doslej obstojalo. O konkretnih predlogih za skupno sodelovanje bodo predstavniki društev razmotrivali prihodnje dni.

Vsi odlični predstavniki drustev in kolonije so odnesli s poslaništva najboljši vtis ter so prepričani, da se bo posrečilo v kratkem poglobiti stike med člani kolonije in poslaništvom na korist našega življa na Dunaju.

*

Nov incident na poljski meji.

Varšava, 3. junija. Bilo je izdano službeno poročilo o incidentu, ki se je dogodil na meji med Poljsko in Litvo. To poročilo pravi, da je bila neka obmejna poljska straža napadena od neznanih ljudi, ki so se pojavili na obmejnem litvanskem ozemlju. Napadalci so oddali nekaj strelov iz pušk na poljsko stražo. Poljaki so strele vrnili. V boju je bil težko ranjen neki poljski podčastnik, ni pa še znano ali so ga zadeli napadalci.

Varšava, 3. junija. AA. Glede na najnovejši incident v Suvalkiju pravi »Kurier Červonie«, da gre za napad, kakršen je bil izvršen v Opalenu. iLst pristavlja, da je treba napraviti takim neznosnim razmeram konec.

*

Včeraj se je sestal francoski parlament.

Pariz, 3. junija. AA. Danes sta se sestala k poletnemu zasedanju poslanska zbornica in senat. Ministrski svet je na dopoldanski seji določil dnevni red in vprašanja, ki naj jih parlament reši.

V finančnemo dboru poslanske zbornice je poročevalec posl. Chappedelaire obrazložil vladi načrt proti raznim načrtom o pomorščakih. Poročevalec je dopustil možnost sporazuma, ker so razlike v naziranjih malenkostne.

*

Minister Bottai o prijateljstvu s Francijo.

Pariz, 3. junija. AA. Italijanski minister za korporacije Bottai je na banketu, ki so ga priredila francosko-italijanska gospodarske udruženja, odgovoril na pozdravni govor francoskega ministra za trgovino Langina in dejal, da se bo prijateljstvo nove Italije napram Franciji drugače pojavljalo, kakor pa v obliki besednega frankofilstva. Italija je mlada industrijska država, ki si želi razvoja in gospodarskega sodelovanja s Francijo v mirnem okolju.

London, 3. junija. AA. Waleški princ je predsedoval jutranjemu sprejemu kralja Jurja, ki je davi ponovno obolel.

Novi nemški poslanik v avdijenci pri kralju.

Beograd, 3. junija. n. Novi nemški poslanik na našem dvoru g. Uhlrich von Hassel je bil danes sprejet v avdijenci pri Nj. Vel. kralju. G. poslanik je Nj. Vel. kralju oddal svoja akreditivna pisma. Po avdijenci je g. poslanik izjavil novinarjem, da je zanj prihod na Balkan zelo zanimiv, ker še ni bil v teh pokrajinah. Izrazil je svojo radost, da je prišel ravno v Jugoslavijo, da more delovati za zbližanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Nemci cenijo Jugoslovane in dobri odnošaji med obema državama bi bili največje važnosti za mir v Srednji Evropi. Kar se tiče Nemcev v Jugoslaivji, so lojalni in vrše svojo državljansko dolžnost. Obstoj te narodne manjšine more postati zelo koristen za medsebojno razumevanje in zbližanje.

Francoski letalci v Zagrebu.

Zagreb, 3. junija. l. Danes dopoldne so prispeli v Zagreb francoski letalci. Pričakovali so jih sicer že za 10. uro, toda pristali so šele ob 11.30, katera zamuda pa je bila še ob času napovedana iz Zemuna. Na erodromu so jih pričakovali francoski konzul g. Boissieur, podban g. Sava Stojadinović, mestni župan in general Moskovljević, predstavniki zagrebškega aerokluba in množica ljudi. Po pristanku je francoske letalce pozdravil polkovnik g. Mirko. Nato se je francoski konzul nekaj časa razgovarjal z vodjo eskadrilje majorjem Le Beauneom. Letalci so nato odšli v mesto, kjer jim je bilo ob 13. uri prirejeno svečano kosilo.

Zagreb, 3. junija. Francoski letalci so po kosilu okrog 3. ure odšli na letališče in se kmalu nato dvignili na pot v Benetke, kjer bodo prenočili. Jutri bodo nadaljevali svojo pot proti Dijonu.

Minister Schumi in milica.

Dunaj, 3. junija. AA. Korbiro objavlja demanti vlade, ki ž njim izjavlja, da minister Schumy ni govoril v Knittelfeldu, kakor so poročali listi in da ni navajal vsebine zakona o razorožitvi. — Minister Schumy je očrtal samo glavne misli tega zakona in ni omenil, da namerava vlada ustanoviti milico. O tem so govorili drugi govorniki.

Dunaj, 3. junija. d. V političnih krogih prav živahno razmtorivajo situacijo, ki je nastala po govoru ministra inž Schumyja v Knitenfeldu. Sam minister je od listov reproducirani govor demantiral. Splošno računajo, da se bodo prihodnjo pmlad že vršile volitve v dunajski narodni svet. Položaj zveznega kancelarja dr. Schobra je trden. Landbund živahno agitira in pridobiva na privržencih. Položaj Velenemcev je precej nesiguren.

Za novo politiko.

Šele z osvobojenjem in zjedinjenjem je dobil slovenski narod možnost, da živi lastno politično življenje, da vodi svojo politiko in da ni samo objekt tuje politike. Kajti pred vojno se je vsa slovenska politika omejevala le na najskrajnejši negativizem, da smo se vedno samo upirali temu, kar so hoteli drugi, da pa v pravi politiki sploh nismo imeli besede. Te trde resnice niso mogli spremeniti iti najbolj blesteči govori v dunajskem parlamentu, ker tudi ta je bil le dekoracija, dočim je dejansko pripadala vsa moč le nemškemu dvoru in nemški vladi, ki jo je ta imenoval.

Zato je bila prva naloga, ki nam jo je postavil preobrat, da si zgradimo močne in solidne temelje za lastno politično življenje. To je bilo tem bolj potrebno, ker je osvobojenje in zjedinjenje do temelja izpremenilo tudi vse druge okoliščine in je postal čisto nov položaj. Novi položaj pa je naravno zahteval tudi novo politiko in če je bilo preje težišče vse naše politike v tem, da smo do skrajnosti gojili negativizem in do Avstrije celo defetizem, bi morali sedaj preiti tem bolj v aktivizem in postati naravnost brezpogojni propagatorji aktivnega dela in pozitivizma.

To se pa ni zgodilo, ker tudi . novem položaju smo ostali zvesti stari politiki. — Prvo načelo stare politike pa je bilo, da se morajo Slovenci do sodnjega dne iti »liberalce« in »klerikalce«. V svoji politični predvojni brezpomembnosti nismo vedeli, da je ves ta narod razjedinjajoči boj samo zato mogoč, ker ga je hladno računajoči Dunaj dovolil, ker je bil naš odpor tem slabotnejši, čim bolj smo se medsebojno tepli, tožarili in škodovali. Posledica tega boja je bila, da nas niti novi položaj ni mogel privesti do složnega konstruktivnega dela, temveč da smo ves smisel slovenske politike videli v tem, da se medsebojno do neizprosnosti mrcvarimo samo zato, če bodo dobili »klerikalci« ali »liberalci« več mandatov, kakor da bi vsled tega dobili več slovenskih mandatov.

Za novi položaj popolnoma zgrešena stara politika pa seveda tudi ni mogla razumeti vseh ostalih velikih nalog, ki nam jih je naklonilo osvobojenje in zjedinjenje čez noč in skoraj zastonj. Ker se nismo mogli otresti negativizma, zato tudi nismo razumeli, da je prišel čas, ko treba v mogočni harmoniji zbrati vse sile naroda, da popravimo zamujeno in da izkoristimo vse one velike dobrine, ki so s svobodo nujno zvezane. Nova doba je zapovedujoče zahtevala novo politiko — politiko sinteze, politiko organiziranega udejstvoanja vseh narodnih sil, da se na temelju napredka Slovencev, Srbov in Hrvatov razvija vsa Jugoslavija in da dobimo tako močno državo, ki bo mogla uresničiti ideale onih borcev, ki so dali za našo svobodo kri in življenje.

In samo bežen pogled na geografsko karto je nam dan na dan govoril, da nihče ne potrebuje tako zelo močne Jugoslavije ko baš mi Slovenci. Saj ni tuja volja in moč nikjer tako globoko zarezala v meso, ko pri našem narodu. A kljub temu! Nismo hoteli te ustvarjajoče nove politike, temveč ostali smo zvesti oni najbolj nesrečni stari politiki, ki smo jo še prav občutno poslabšali. Dočim so preje stranke vsaj do neke mere v resnici med seboj tekmovale v ustvarjanju novih dobrin, je sedaj postala demagogija glavni adut. Kdor je imel bolj kričava gesla, kdor je bil glasnejši, ta je imel tudi uspeh in argumenti so bili ob veljavo.

Poleg demagogije pa je nebrzdano strankarstvo naravnost prepletlo ves narod z medsebojno mržnjo in sovraštvom, da je bilo že v nevarnosti samo zjedinjenje. — Drveli smo v katastrofo in bi v njo tudi sigurno zabredli, da ni kralj z modrim državniškim aktom ustavil to propadanje in s 6. januarjem ustvaril prehod k novi, boljši in res narodni politiki. Bolno strankarstvo je oviralo vsak razvoj in zato je moralo to pasti, da je pot za razvoj pro-

Sedaj je ta pot k novi in boljši politi odprta in zato je treba sedaj pričeti z delom, s složnim in neumornim delom, da se popravi vse zamujeno, da se ne ponove stare napake in da se prične v Jugoslaviji novo in kipeče življenje.

To je namen nove politike, to je njena vsebina. Politika složnega dela ima danes veljavo. Politika složnega dela ima danes veljavo in tej politki ter novi miselnosti bo tudi posvetil »Jugoslovan« vse svoje moči, da bo konec pasivnosti in da bo vse naše javno življenje v znaku aktivnega dela za narod in državo.

Obisk grških gospodarstvenikov.

Zagreb jim pripravlja za danes prisrčen sprejem.

Zagreb, 3. junija. l. Program za sprejem in bivanje delegacije grških gospodarstvenikov v Zagrebu je bil danes izdelan in je naslednji: Grški trgovci, industrijci in novinarji prispejo v Zagreb v sredo z brzovlakom ob 9.30. Na postaji bodo goste pričakovali predstavniki banske uprave, mestne občine, zbornice za trgovino, obrt in industrijo, nadalje zastopniki raznih gospodarskih udruženj in kulturnih ustanov. V imenu mestne občine bo goste pozdravil podžupan mesta, v imenu gospodarskih krogov in društev pa dr. Milan Vrbanič, predsednik zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Ob 9.30 se bo vršil v hotelu Esplanade sestanek. Od tam se bodo gostje z avtomobili odpeljali po mestu, da si ogledajo zagrebške znamenitosti. Ob 10. uri bo goste sprejel ban savske banovine dr. Josip Šilović. Nato bodo gostje odšli v zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Ob 13. uri se bo vršil banket v mestni kleti na čast gostom, ki ga priredi mestna občina. Popoldne ob 15.30 bodo gostje znova odšli, da si nadalje ogledajo znamenitosti mesta Zagreba. Posetili bodo etnografski muzej, vseučiliško knjižnico. Strossmayerjevo galerijo slik in katedralo. Ob 20. uri pa bodo prisostvovali njim na čast prirejeni predstavi v narodnem gledališču. Ob 22. uri jim bo v hotelu Esplanade priredila zagrebška zbornica za trgovino, obrt in industrijo svečano večerjo.

Drugi dan si bodo gostje ogledali industrijska podjetja v Zagrebu, popoldne ob 17. uri pa se bodo z brzim vlakom odpeljali na Bled.

Zadnji dan poseta v Beogradu.

Beograd, 3. junija. k. Danes ob 7. uri popoldne je delegacija grških pridobitnih krogov posetila zunanjega ministra dr. Marinkovića. Predsednik grško - jugoslovenske lige v oSlunu je pozravil dr. Marinkovića v imenu grških gospodarskih krogov. Dr. Marinković je v prijateljskem razgovoru z delegacijo govoril o odnošajih med Jugoslavijo in Grčijo in je naglasil, da so politični odnošaji jako dobri. Poudaril je potrebo, da postanejo kulturni, socijalni in ekonomski odnošaji tesnejši kakor do sedaj. Nato je delegacija v najboljšem razpoloženju zapustila kabinet, prav zadovoljna s sprejemom in z rzgovorom z našim zunanjim ministrom.

Beograd, 3. junija. k. Tretji dan svojega bivanja v Beogradu so grški pridobitniki posvetili ogledu Beograda, Posetili so pred vsem denarne ustanove. Ob 10. uri dopoldne so posetili Narodno banko, kjer jih je sprejel gospod Ignacij Bajloni, guverner banke, in jih pozdravil z lepim nagovorom. Po ogledu bančnih prostorov so posetili Francosko - srbsko banko, Izvozn obanko in poštno hranilnico, kjer jih je pozdravil glavni ravnatelj dr. Milorad Nedeljković. Grki so bili nato tudi v Jadransko-podunavski banki, kjer jim je uprava priredila zakusko. Ob 1. uri popoldne je bil gostom prirejen banket v Topčiderski restavraciji. Z večerni mbrzovlakom ob 23.08 odpotujejo solunski pridobitniki in intelektualci iz Beograda proti Zagrebu.

*

Londonski sporazum pred spodnjo zbornico.

Nova zmaga Mac Donaldove vlade.

London, 3. junija, AA. V spodnji zbornici so nadaljevali razpravo o londonski pomorski pogodbi. Bivši minister Churchill je izjavil dovtipno, da bi morali pogodbo imenovati sporazum za razširjenje pomorskega oboroževanja in da je zato oznaka te pogodbe napačna. Konferenca v Londonu pomeni neuspeh, kakršnega še ni doživela mednarodna konferenca. To pa zategadelj, ker je povzročila med narodi nove napetosti.

London, 3. junija. AA. Spodnja zbornica je zavrnila predlog konservativcev, naj bi se imenovala komisija, ki bo proučila pomorsko pogodbo.

*

Sijajna proslava godu angleškega kralja.

London, 3. junija. AA. Danes so proslavili v vsej Angliji 65letnico kraljevega imendana. Zvonili so zvonovi in streljali v pozdrav kralju topovi. Vsa državna in številna druga poslopja so razobesila v Londonu zastave.

Parada konjeniške garde se je vršila pri izredno lepem vremenu. Kakor običajno, je prisostvoala tej vojaški ceremoniji ogromna množica.

Gledali so jo tudi kraljica, princesa Marija in drugi člani kraljeve družine. Kralj je bil zaradi bolezni odsoten. V sprevodu so jahali waleški princ, yorški vojvoda, princ Arthur Connaught in Earl of Harewood. Parade se je udeležilo 1900 vojakov in so ji prisostvovali tudi zastopniki tujih držav. V sprevodu sta bili tudi dve četi telesne straže, dve četi drugega bataljona škotskih straž in druge vojaške formacije. Vsa ceremonija je potekla z običajno preciznostjo in je bila največja vojaška parada v londonski sezjii.

Konferenca britanskega tiska.

Mac Donald o važnosti in dolžnostih časopisja.

London, 3. junija. AA. Davi je pozdravil imperijalno tiskovno konferenco ministrski predsednik Mac Donald, ki je govoril o imperijalnih odnošajih.

Govornik je naglasil, da je to velik in star problem imperija, ki ima rešiti vprašanje sodelovanja posameznih delov imperija.

Individualnost in sodelovanje sta dve koncepciji, ki naj se skupno gibljeta v britski skupnosti. Razvoj posameznih narodov je važen. Nič manje važnosti pa ni ohranitev imperijalne skupnosti.

Nadalje je Mac Donald naglasil, da je današnji tisk mogočna organizacija s strahovito bojno in uničujočo silo. Čim večja je sila tiska in njegova mehanična in materijalna organizacija, tem večja odgovornost leži na njem. Ni druge oblike lastništva, ki bi imela večje obveznosti do imperija, kot jih ima tisk v sedanjem trenutku.

Mac Donald je končno poudaril, naj državniki in izdajatelji skupno delujejo pri razširjenju zdravega mnenja, idej in idealov.

Madjarska uvede izvozne premije na žito.

Budimpešta, 3. junija. AA. Na včerajšnji seji borzne uprave je njen predsednik Weg predložil ekspoze, v katerem je opozoril upravo na načrte madžarske vlade glede izvoza žitaric. Ukrepi vlade, s katerimi hoče podpreti agrarno prebivalstvo, obstojajo v raznih taksah na moko. Takse bodo diferencirane in bodo znašale za krušno moko prav neznatne zneske, dočim bo luksuzna moka še znatneje obremenjena. Vlada je odstopila od prvotnega načrta, da ustanovi privilegirane izvozne družbe. Zato bo izvoz še dalje prepuščen tvrdkam, ki so se doslej bavile z epsportnimi posli. Pač pa namerava vlada izvesti reformo terminskega kupčevanja po nemških vzorcih. Število oseb, ki se bodo smele baviti s temi posli, bo znatno skrčeno.

Marseille, 3. junija. AA. Odposlanstvo bivših bojevnikov je odpotovalo na Dardanele, kjer bo 9. junija odkrilo spomenik francoskih mornarjev v Sedulbaru.

Novi rekordi v letalstvu.

Rim, 3. junija. Uradna komisija je pregledala podatke o poletu, ki sta ga izvršila letalca Maddalena in Cecconi. Njun polet je trajal 76 uri in 15 minut. Letalca sta preletela v tem času 8350 km. — Po mnenju komisije bo mogoče priznati samo 8200 km, s čimer je bil vseeno potolčen svetovni rekord poleta na razdaljo. Ta polet je bil izvršen na krožnem letališču, ki je merilo 200 km. Minister za letalstvo je predlagal vladarju, naj odlikuje pogumna letalca s srebrno kolajno za letalske zasluge.

Zaključek kongresa gledaliških pisateljev.

Budimpešta, 3. junija. k. Sinoči je bil zaključen mednarodni kongres gledaliških pisateljev. Naslednji kongres se bo vršil v Londonu tekom prihodnjega leta. Mandat dosedanje uprave je bil podaljšan za leto dni.. Zvečer je ministrski predsednik grof Bethlen priredil na čast udeležencem kongresa banket, katerega se je udeležila tudi Bethlenova soproga, ki je tudi sama gledališka pisateljica.

Srdite borbe na Kitajskem.

Changsa, 3. junija. AA. Južno in zapadno od Changsa se vrše ljute borbe med Četami Houmana in komunisti, ki bodo dospeti v Hankou, da bi podprli kitajskega generala Fengyuhsianga. General Fengyuhsiang se je združil z maršalom Changhisuehliangom proti generalom Čangkajšeku in nacijonalistični vladi. Poučni krogi sodijo, da bodo komunisti igrali vodno vlogo, ker je nacjonalistična vlada imobilizarana in ne bi mogla pospešiti dogodkov v severnih krajih.

Pet naseljencev zgorelo.

Port Arthur, 3. junija. AA. V severozapadnem Ontariu je izbruhnil velik požar, ki je zavzel velikanski obseg. Kakor poročajo, je izgubilo življenje v požaru 5 naseljencev. Mobilizirani so bili vsi gasilci, da pogasijo požar.

Strahovit naliv v Londonu.

London, 3. junija. AA. Zaradi strahovitega naliva je bil ustavljen za štiri ure ves promet na podzemeljskih železnicah. Voda je poplavila tri tunele, ki leže precej globoko in so samo nekaj čevljev nad gladino reke.

Pariz, 3. junija k. Včeraj je besnela strašna nevihta nad velikim delom Švice, od Lyona ob Ženevskem jezeru ter do Bazela. Na potu v Motreu se je ponesrečilo več avtomobilov.

Pariz, 3. junija. AA. Poročajo iz Versaillesa, da je reka Seine poplavila kraje v okolici Sevresa in da je voda vdrla v hiše, v kleti in pritličja. Prebivalci so morali bežati iz mesta. Voda je uničila žetev.

Operna šola državnega konservatorija.

V tekočem šolskem letu je otvoril državni konservatorij v Ljubljani tudi operno šolo, ki je priredila včeraj popoldne v Dramskem gledališču svojo prvo javno produkcijo. Prof. gospa Cirila Škerlj - Medvedova, g. Osip Šest, kapelnik Anton Neffat in baletni mojster Peter Golovin so roko v roki polagali temelje operne šole in že v prvem letu dosegli krasen uspehe. Saj je bilo poleg manjših točk na sporedu produkcije kar celo drugo dejanje Puccinijeve »Madame Butterfly«. Razen tega prolog iz »Glumačev« ter scene iz oper »Car in tesar«, »Vesele žene Windsorske«, »Prodana nevesta« in »Manon«. In dvoje baletnih točk ter recitacija.

Z velikim uspehom so nastopili v večjih vlogah ga. Marčec, gdč. Meze, Arko, Vedral ter ga. Gostič, Žagar, Živko, Zega in Švigelj kot pevci, gdč. Meze in Mlekuš ter gg. Franko, Brišnik in Magolič kot plesalci, gdč. Kukec in g. Franko v enem prizoru Cankarjevega »Pohujšanja« ter gdč. Kukec in g. Žagar kot recitatorja.

Težko je še reči, kdo bo in kdo ne. Brez dvoma je odnesla palma gdč. Meze kot »Butterfly«, ki se je tudi igralski v vlogo silno poglobila. Gostiča poznamo že iz opere in mu štejem vnjanjem uspehu obesil šole na klin, kar marsikdo rad stori in ne pomisli, da si lhako s tem pokvari nadaljni razvoj. Tudi od gospe Marčeceve, ki ji je vlaga Marinke »ležala« na vso moč, od Arkove, Žagarja in ostalih pričakujem še lepega razvoja. Mislim, da nam za gledališki naraščaj ne bo treba nikdar več biti v skrbeh. — Produkcija je bila razprodana, začeli so točno, odmori so bili kratki. Občinstvo nadvse zadovoljno, niti aplavza na odprti sceni ni manjkalo. Slavko Osterc.

Igralka Štefa Dragutinovićeva.

K petintrideseti obletnici njenega umetniškega delovanja.

V četrtek, 5. t. m. zvečer, bo kot perica Wolfovka v Hauptmannovem »Bobrovem kožuhu« slavila pet in trideseto obletnico svojega utrudljivega, a plodonosnega gledališkega udejstvovanja komična in karakterna igralka ga. Štefa Dragutinovičeva. Svojo karijero je pričela v jeseni l. 1894., ko je na skrivaj zapustila zagrebško učiteljišče in starše ter se pridružila potujoči gledališki družini pokojnega Pešića. Nastopila je prvič v Grubišnem Polju in prepotovala potem vso Hrvatsko in Slavonijo ter tudi Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. Tu se je spoznala s svojim poznejšim možem, Leonom Dragutinovićem, in združila ž njim svojo usodo. Največji uspeh je v tedanji dobi dosegla v komičnih ulogah in šele pozneje, v Ljubljani, je postala karakterna igralka.

Pri potujoči družini Pešićevi, in pozneje Dragutinovićevi, je ostala do l. 1901., ko je z uspehom gostovala v Ljubljani in bila takoj tudi angažirana. Tako je prišla na Slovensko in žrtvovala 19 najboljših svojih let slovenski gledališki umetnosti. V Ljubljani je bila 9 sezon in ko je njen soprog prevzel vodstvo takratnega Slovenskega gledališča v Trstu, je odšla tudi ona ž njim pionirit na sinjo Adrijo. Izbruh svetovne vojne je nepričakovano presekal to njeno delo; gledališče se je zaprlo, v Ljubljani ga tudi ni bilo, in morala se je vrniti na Hrvatsko, kjer je bila 4 sezone v Osijeku in eno v Zagrebu. Ko nam je polom Avstrije dal Maribor, je pa brez odlašanja, tedaj že vdova, sledila povabilu Hinka Nučiča in prišla pionirit na drugo, severno slovensko mejo, kamor se je po vmesnem angažmanu v Splitu in privatiziranju med svojimi otroci v Zagrebu, zopet vrnila lani v jeseni.

Tako je naša jubilantka, danes še vedno mladostno živahna in polna humorja, romala dolgih pet in trideset let po hrvatski in slovenski zemlji in doživljala v neštetih vlogah vso ogromno raznolikost umetniškega življenja. Od Jelice v »Baronu Trenku« in Ružice v »Ciganih«, ki sta ji izza dni potovanja ostali v najljubšem spominu, pa preko Matrijevne v »Moči teme«, Jeannete v »Madame Etchecare«, Dulske v »Morali gospe Dulske«, Warnove v »Obrti gospe Waren«, ki so bile mejniki njenega dela, do Wolfove v »Bobrovem kožuhu« je ostala vedno verna in neomajno vdana Talijina svečenica, polna vedre vere in zanosa, zato zasluži, da ves Maribor in tudi ostali slovenski svet slavi ž njo njen redki jubilej. Njej, pa, naši Štefi, želimo še veliko let dela in uspehov!

Siroko organizirano pustošenje naših cerkva in gradov.

Maribor, 2. junija.

V našem severnem obmejnem ozemlju se je že več časa opažalo, da se neka družba prekupčevalcev na debelo bavi z nakupovanjem in izvažanjem umetnin in starin, slik, kipov, pohištva itd. Iz nekaterih cerkva in gradov so izginile že vse umetnine in starine, ki so se potem drago prodale v Avstrijo, na Hrvatsko itd. Kljub temu pa, da so umetnine in starine v naši banovini po zakonu zaščitene in da se je o tem barbarizmu javno govorilo, nadaljnega razprodajanja in izvažanja ni bilo mogoče kontrolirati in zato tudi ne preprečiti.

V zadnjem času je to pustošenje zavzelo še širši razmah. Iz naših obmejnih cerkva pri Sv. Pankraciju, Sv. Urbanu, Sv. Janžu na Suhi itd. so odšli folkloristično in umetniško važni predmeti deloma naravnost čez državno mejo, deloma pa v roke domačih špekulantov. Tako je bil n. pr. iz cerkve Sv. Urbana na Remšniku prodan za 30 šilingov starinarjem v Avstrijo dragocen umetniško izrezljan luster, istotja sta bila oddana tudi dva starinska svetniška kipa, neko istotako starinsko sliko so si pa za neprimerno nizko ceno prisvojili domači prekupčevalci. Iz cerkve Sv. Janža na Suhi pa je prodal njen upravitelj dragoceno zakristijsko omaro in dvoje istotako folkloristično in umetniško važnih kipov.

Razprodajanje in izvažanje naših umetnin in starin v Avstrijo se vrši navadno naskrivaj, mimo carinskih in varnostnih oblasti, oddajanje na Hrvatsko in drugam po državi, kjer umetnine in starine niso zaščitene, pa s pomočjo osebnih zvez in oglasov v zagrebških listih. O teh poslednjih odprodajah, ki so bile še pravočasno in konkretno ugotovljene, so bile te dni obveščene vse merodajne oblasti, ki so že uvedle preiskavo, zato upamo, da se bo vsaj za bodoče to razprodajanje preprečilo. Nujno bi pa bilo potrebno, da bi se zakon o zaščiti umetnin in starin uvedel tudi tam, kjer ga doslej še ni .

Dve samomorilni kandidatinji v jetnišnici.

Danes ob 10·51 dopoldne je bila reševalna postaja telefonično pozvana, da naj nemudoma odpošlje pred zapore deželnega sodišča rešilni voz, da odpelje dve ženski v javno bolnico, ker sta se zastrupile.

V preiskovalnem zaporu se že dalj časa nahajate 20-letna Ljubljančanka Mimi Jezeršek in Sarajevčanka Milka Šabanović, 27-letna šivilja. Obe sta skupno zaprti v eni celici. Mimi Jezerškova je zapletena v afero Kraljič, o kateri so listi pred tedni obširno poročali. Sporazumno s pustolovcem Jamnikom je Jezerškova skušala od posestnika Franceta Kraljiča iz Iške Loke izvabiti večjo svoto denarja kot nagrado za to, da bo z Jamnikom dosegla, da se spravi v umobolnico njegova žena Marjana, ki je bila pred velikim senatom februarja obsojena na 20 let zaradi umora Martina Kraljiča. Posestnik Kraljič je Jamniku in Jezerškovi zaupal ter je njima dal že okoli 10.000 Din. Naposled je Kraljič, ko je prodal že vola, tele in druge stvari, uvidel, da je nasedel dvema goljufoma ter je stvar ovadil ljubljanski policiji. Jezerškova je drugače zelo histerična ženska.

Njena tovarišica Milka Šabanović se nahaja v preiskovalnem zaporu zaradi neke žepne tatvine.

Danes med 10. in 10·30 sta bili v celici. Raztopili sta večji kos mila ter raztopino zavžili. Kakor nam od druge strani javljajo, sta izpili hipermanganovo raztopino. Ker sta bolehali v grlu, sta dobili za grgranje hipermangan. Tega sta danes raztopili in izpili. V spremstvu dveh jetniških paznikov sta bli prepeljani z rešilnim vozom v javno bolnico, kjer so jima na internem oddelku izprali želodec. Po končani operaciji sta bili prepeljani nazaj v jetnišnico.

Rodbinska drama na Dolenjskem.

V ljubljansko bolnico so v torek popoldne na kmečkem vozu pripeljali iz Št. Ruperta na Dolenjskem okoli 50 let staro žensko, ki je bila močno opečena po vsem životu, a je imela na glavi tudi težko rano. Odnesli so jo takoj na oddelek, kjer so ji dežurni zdravniki nudili nadaljno zdravniško pomoč. Žena je bila še pri zavesti ter je kratko opisala svojo tragično usodo.

V nedeljo je nastal prepir med njo in možem, čevljarskim mojstrom Janezom Bartolom. Že dalj časa vladajo v Bartolovi družini razprtije. Mož je najprej začel pretepati ženo, ki je za deset let starejša od njega. Nato jo je začel daviti ter jo je za nameček udaril še s topim orodjem po glavi. Pustil jo je v sobi. Sam je odšel ven ter zažgal hišo, nakar je pobegnil v gozd. Ko so sosedje zapazili, da se je na Bartolovi hiši pojavil rdeči petelin, so takoj hiteli gasit. Čudno se jim je zdelo, da ni od nikoder čevljarja niti ne njegove žene. Med največjo nevarnostjo so gasilci vdrli v hišo ter zapazili na tleh nezavestno Marijo Bartol. Dvignili so jo in jo v veliki nevarnosti za lastno življenje odnesli na prosto. Kljub napornemu gašenju je hiša do tal pogorela.

Zverinski mož je pobegnil v bližnje gozdove ter se skrival pred ljudmi. Kakor naknadno izvemo, se je orožnikom že posrečilo prijeti Ivana Bartola. Odpeljali so ga v sodne zapore.

V ljubljanski bolnici se nahajajoča Marija Bartol se bori s smrtjo. Njeno stanje je zelo kritično. Danes popoldne je imela visoko temperaturo in je zelo težko, da jo ohranijo pri življenju. Marija Bartol je drugače pri polni zavesti, toda trpi grozne bolečine.

Novi poslanik na delu.

Dunaj, 3. junija ag. — Kako blagodejno in učinkovito hoče novi naš poslanik gosp. dr. Angjelinović delovati za boljšo organizacijo naše kolonije, je pokazal takoj ob dohodu, ko se je začel intenzivno informirati o sedanjem našem položaju, posebno o razmerju med raznimi našimi društvi. — In že je povabil za danes, v torek ob 11. uri, k sebi v poslansko palačo zastopnike vseh društev, da se med seboj dogovore in sporazumejo za pametno delitev dela v vseh potrebnih zadevah. — Doslej namreč še ni bilo mogoče doseči niti toliko skupnosti, da bi razna društva ne kvarila računov drugih bratskih društev. Dogajalo se je že, da smo imeli na isti dan, ali v dveh dneh, ali tudi tekom enega tedna po dve naši prireditvi. — Ali dogodil se je tudi tak slučaj: »Slovenski krožek« je priredil koncert dne 5. aprila, a ga je moral preložiti, ker je bil malo prej naznanjen dohod bivšega ministri dr. Ninčića na Dunaj, kjer je imel izborno predavanje v Kulturbundu o Panevropi. In ko je potem napovedal že koncer za 24. maj, je moral biti zopet odložen, ker se odhodnica bivšega poslanika dr. Milojevića ni mogla vršiti na kak drug dan. In tako je bil naš koncert dvakrat odložen, tako da smo prišli do najneugodnejšega dne 31. maja, kar se je tudi poznalo v nedovoljno zasedenih prostorih Narodnega Doma. Škodo od vsega tega ima edino Krožek.

Dr. Angjelinović, naš novi dunajski poslanik.

Tudi se je dogajalo, da je v prejšnjih letih n. pr. Žensko Udruženje imelo čajanke in svoje male zabave akurat na dan ali predvečer velike zabave »Prosvjete«, kar je delalo silno slabo kri. Da bi se take neprilike ne ponavljale, da bi na sploh vredili pametno razmerje med našimi društvi, in da bi videli, kaj je še potrebno, je eto že sklical novi poslanik za jutri konferenco zastopnikov vseh naših društev, od katere se moremo veliko dobrega nadejati. Zato pozdravljamo z navdušenjem inicijativo novega poslanika dr. Angjelinovića.

Občni zbor „Slovenske Matice“.

V ponedeljek dne 2. junija ob 8. uri zvečer se je v društvenih prostorih na Kongresnem trgu vršil občni zbor naše osrednje književne družbe »Slovenske Matice«. V novem odboru, ki je izvoljen za dobo treh let, so gospdje: dr. Dragotin Lončar, predsednik; Juš Kozak, tajnik; Jože Vidmar, blagajnik; Fran Albrecht, prof. dr. Izidor Cankar, dr. Jože Debevec, Albin Prepeluh, Oton Župančič, odborniki; Joža Glonar, Mihael Rožanec, Avgust Tosti, revizorji. Občni zbor, ki se je vršil ob živahni udeležbi in zanimanju, je novemu odboru naložil, da naj izdela podrobnejši literarni program in da naj zlasti izdela načrt v sistematičnem izdajanja prevodov iz svetovne književnosti, ki so za poživitev našega kulturnega prizadevanja nujni.

Kam pa letos?

To je važno vprašanje, posebno sedaj, ko že zvečer lahko sedimo zunaj in uživamo prijeten hlad. Važno je to vprašanje za tiste, ki imajo še kaj pod palcem, da res lahko kam gredo, še važnejše je pa za tiste, ki niso nič, pa bi tako strašno radi nekaj bili. Kdor pa čez poletje nikamor ne gre, ni nič — ergo je treba kam iti, toda kam?

Če človek posluša razgovore o raznih letoviških načrtih, more misliti, da naša dežela in »boljši ljudje« v njej kar plavajo v denarju.

General Pešić, naš novi poslanik v Pragi.

Bled, Bohinj, Kamnik in kar je še drugih lepih in prijetnih krajev v naši domovini sploh ne prihajajo v poštev za take «boljši ljudi», kajti ti poznajo samo Ostende, Aix-les-bains, in če slabo gre, kvečjemu še Karlsbad ali Berchtesgaden. V Karlove vari ne marš nihče, v naša primorska letovišča in kopališča pa še manj. Tja naj hodijo ljudje druge in tretje vrste. Tako govore neki «boljši ljudje» pri nas, ki vedo, da se mora znati človek bahati, če hoče dobiti ali pa obdržati svoj kredit vsaj z jezikom in na jeziku. V resnici namreč ne gredo nikamor, ampak se skrivajo čisto mirno kje v Ljubljani ali pa v njeni najbližji okolici, kjer študirajo razne nemške «vodiče» da vedo po svojem letovanju povedati imena dveh ali treh hribov, ki jih nikdar v svojem življenju niso videli!

Je pa, hvala Bogu, v Ljubljani in tudi po drugih slovenskih mestih vendarle še neka ljudi, ki nič ne govore o imenitnih letoviščih in ki se nič ne bahajo, ampak ostanejo kar lepo doma in so prav zadovoljni, če se potegnejo ob nedeljah z vlakom kam na Gorenjsko ali pa na Pohorje in v Savinjsko dolino, kjer res v miru in zadovoljstvu uživajo vse prijetnosti narave, zvečer pa se znajdejo zopet doma v svojih posteljah.

Kaj bi dala razna druga mesta po svetu, če bi bila tako lepa letovišča kakor je naša Ljubljana, Celje ali pa Maribor! Tudi pet korakov daleč se ne bi ganili iz njih, ampak bi uživali vse krasote in dobrote in lepote svojih domačih mest doma. Ali je Ljubljančanom res potreben kakšen Reichenhall? Kamorkoli jo udariš iz sredine Ljubljane, povsod prideš v par minutah na prosto, v najlepšo naravo. Obširne senčnate gozdove ima Ljubljančan pred nosom, ravno tako tudi žitna polja in travnike. Okoli Ljubljane in tudi okoli Celja in Maribora so zbrani vsi vžitki, kar si jih moreš poželeti na poletje — čemu torej Švica in podobna baharija, ki je za nas res samo baharija?

Zato ni treba nič verjeti tistim obširnim razpravam o imenitnih letoviščih, ki so danes na dnevnem redu v vseh «boljših» rodbinskih zlasti če imajo obisk. To je vse izumetničeno, narejeno, prisiljeno. Kdor ima kaj korajže, naj na vprašanja «Kam pojdemo?» čisto mirno odgovori: Kar doma bomo ostali, ker se bomo doma prav tako potili kakor kje drugod.

Pod črto.

Premalo zdravnikov pri OUZD.

Zadnjič sem čital v dunajskih listih, da po bolnicah v Avstriji manjka zdravnikov in da je vobče premalo zdravniškega naraščaja. Pri nas se je v javnosti že tudi nekštetokrat pisalo in razpravljalo o naših zdravstvenih stiskah in zagatah, samo da smo vedno čuli, kako so naše bolnice pretesne. Da je pri nas zdravniškega naraščaja premalo, da nam je treba več zdravnikov — tega nam še ni nikoli nihče dejal! nasprotno, ko se gre medicinec vpisovat na univerzo, da njegovi starejši tovariši po navadi svare, da naj nikar ne strmoglavlja v ta na vseh koncih in krajih prenapolnjeni stan. Pa utegne le biti res, da imamo še vedno premalo zdravnikov.

V mislih imam organizacijo bolniške blagaje pri nas. Lahko si mislim, kako težko mora biti v množini socijalno organizirati opravek, ki terja tako neposreden, tak intimen odnos in kontakt od človeka do človeka, kakor ga terja medicina. Tod vprašanje je tako važno in tako težko zadeva v najbolj rahle življenske nitke našega malega človeka, da bi se morala vsa javnost zanimati zanj in ga pomagati rešiti. Znano je, kako pogosto se zdravniki sami izražajo proti dozdaj običajnemu poslovanju našega socijalnega zdravstva. Razumljivo je, da en sam doktor v eni uri ne more dovolj skrbno pregledati dvajset, pet deset ali celo do sto pacientov, ki mu ji pošlje bolniška blagajna. Ali se ne zdi vsa tako, kakor da je še vedno tudi v naših krajih — in ne samo v Južni Srbiji — premalo zdravnikov? Vsaj premalo zdravnikov, ki delajo za bolniško blagajno?

Dobro bi bilo, če bi izvrševalci naše socijalne politike, medicinci, pa tudi ljudje katerih kože se ta stvar neposredno tiče, rekli tu svojo besedo. mr.

Dnevne vesti.

Odlikovanje slovenskih čipk.

Naše čipkarstvo je v zadnjih letih tako napredovalo, da se kosa z najfinejšimi inozemskimi izdelki. Lani so bile odlikovane naše čipke v Barceloni z »Grand prix«, t. j. največjim odlikovanjem. To odlikovanje se izroči na slovesen način dne 6. junija v trgovski zbornici državnemu osrednjemu zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani. Ta zavod je razstavil v Barceloni najlepša dela.

Istočasno opozarjamo, da je precej odlikovanih del razstavljenih ravno sedaj na razstavi zavoda na Turjaškem trgu št. 4. Dela dokazujejo, da je odlikovanje res zasluženo.

— **Z univerze kralja Aleksandra.** Na juridični fakulteti univerze kralja Aleksandra je razpisano mesto docenta ali izrednega profesorja za pravno zgodovino južnih Slovanov. Prošnje je vložiti do 31. julija na univerzo.

— **Promocije.** Na zagrebški univerzi so v soboto promovirali za doktorja prava Franjo Makar iz Metlike in Vladimir Židovec; za doktorje medicine: Branko Lukman, Vladimir Orel Mirko Okorn in Janko Osolnik. Naše čestitke!

— **Napredovanja v poštni službi.** V 3. skupino II. kategorije so napredovali: Pirc Anica, Sirks Štefanija, Naglič Josipina, Turk Frančiška, Kroflič Anton, Videmšek Karla, Krošl Ivanka, Razlag Anica, Kenda Štefanija, Veselko Anica, Vatovec Anica, Bernik Angela, Peternel Ivana, Remic Marija, Šume Valter, Babič Emilija, Mohorčič Mara, Rudolf Terezija, Zadolšek Elza, Naprudnik Angela, Kristan Franc, Stanič Ivan, Lednik Ivo, Porenta Marija, Lešnik Marija, Gorečan Ivan, Gostinčar Metka, Oblak Franja, Košiček Ivana, Köchler Miroslav, Krajc Iva, Outrata Angela, Semen Marija, Kos Marija, Žak Pavel, Glažar Jožica, Klemenčič Angela, Vindišar Ivana, Levstek Marija, Sitar Anton, Faganeli Marija, Gomilšček Ana, Ušeničnik Vida, Lampič Leonija, Ropotar Olga, Mrak Marija, Povše Ljudmila, Sirnik Leopold, Zor Marija, Thaler Albina, Tomazin Milka, Čonka Jožica, Podmenik Olga, Hutman Frida, Šubic Mira, Kocjančič Mara, Črnjač Antonija, Kočevar Heda, Bervar Matilda, Kamenšek Josip, Vidali Mihaela, Štukelj Marija, Dular Mara, Štimec Ljudmila, Gozdnikar Valerija, Grims Mara, Burger Ana, Kališnik Marija, Pupis Justina, Albreht Julija, Senica Olga, Klacer Marija, Petrič Marija, Hočevar Mara, Vernik Ana, Kalan Amalija, Glinšek Mira, Lorti Marija, Grad Ivana, Pondelak Amalija in Plehan Vera.

V 2. skupino III. kategorije pa: Kranjc Franc, Rataj Josip, Puntar Josip, Zablatnik Filip, Cigler Robert, Parkelj Ludovik, Tihle Fortunat, Vrančič Ivan in Kucler Matko.

— **Imenovanja pri poštni hranilnici.** Za pripravnike pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani so imenovani dnevničarji: Marija Križ, Martin Grgurić in Vladimir Stepišnik.

— **Natečaj.** Ministrstvo za javna dela je razpisalo natečaj za idejne skice za zgradbo novega poslopja Poštne hranilnice in Glavne pošte v Beogradu. Prva nagrada znaša 100.000 Din, druga 70.00, tretja pa 50.000. Štiri skice bo ministrstvo odkupilo po 25.000 Din. Natečaj je odprt do 1. septembra t. l.

— **Turneja ljubljanske drame po Jugoslaviji.** Člani narodnega gledališča v Ljubljani prirede v mesecih juniju in juliju turnejo po vsej naši državi. Ministrstvo prosvete je naklonilo turneji, ki bo po svojem obsegu ena največjih po prevratu, posebno priporočilo in ugodnosti. Turneja bo obiskala tale mesta: Varaždin, Zagreb, Karlovac, Šibenik, Split, Hvar, Makarska, Dubrovnik, Hercegnovi, Kotor, Cetinje, Podgorica, Mostar, Sarajevo, Osjek, Novisad, Beograd, Šabac, Kragujevac, Skoplje in Bitolj.

Program obsega: Golarjevo komedijo »Vdova Rošlinka«, Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorijanski, Frondaijevo dramo »Grožnja«, Achardovo komedijo »Življenje je lepo« in na izrecno željo avtorja samega se bo igral po Dalmaciji Begovićev »Pustolov pred vrati« in bo avtor prisostvoval predstavam. Turneja uživa radi svoje propagandne ideje povsod največjo simpatijo in pozornost. Ljubljanski igralci gredo na pot pod geslom »Spoznajmo se!«

Od vseh strani prejemajo neprestano povabila in pozdrave z zagotovili, da bodo povsod presrčno sprejeti. Žrtvujejo svoje počitnice in se podajajo na dolgotrajno vožnjo z namenom, da spoznajo svojo veliko domovino. Prepričani so, da bodo našli na svoji poti povsod tisto umevanje, ki ga njihovo kulturno-propagandno delo zasluži. Ensemble tvorijo sami priznani in odlični umetniki pod vodstvom prof. O. Šesta in ge. Polonice Juvanove.

Prvo gostovanje bo v Varaždinu dne 4. t. m.

— **Otvoritev nove železniške proge.** Del proge, ki veže Pločnik s Kuršumlijo oziroma moravsko dolino s Kosovim, je dovršen in bo v kratkem otvorjen na slovesen način.

— **Nova vojna bolnica v Subotici.** Ministrstvo vojne in mornarice je odobrilo predlog, da se zgradi v Subotici nova velika vojna bolnica in je odobrilo tudi že potreben kredit. Nova bolnica bo ena največjih in najmodernejših vojnih bolnic v naši državi

— **Doba požarov.** S poletno sezono se pričenja običajno tudi doba požarov, zlasti na kmetih, kjer puščajo brezskrbni ljudje navadno le otroke brez nadzorstva doma, ko odhajajo na delo na polju. Te dni sta pogoreli dve vasi na Hrvaškem in sicer vas Brezovo, kjer je pogorelo 15 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji, potem pa vas Tustakovac blizu Koprivnice. Gasilci so bili v obeh slučajih prav kmalu na licu mesta, niso pa mogli pomagati skoro nič, ker je njihovo delo oviral v enem slučaju močan veter, v drugem pa pomanjkanje vode. Kakor je pač že na kmetih žalibog navada, pogorelci sploh niso bili zavarovani.

— **Vojnih romanov** še kar noče biti kraj. Kakor znano, je zlasti Nemčija preplavljena ž njimi. Po statistiki, ki so jo zadnje dni prinesli nemški listi, pa je med naklado Remarqueovega in pa drugih nemških romanov o vojni nenavadno široko zevajoča razlika: »Na zapadu nič novega« je dosegel približno en milijon izvodov, Rennova »Vojna«, ki je druga najbolj razširjena vojna knjiga, pa samo 125.000 izvodov.

— **Cenzura v Ameriki.** Ameriška policija je zaplenila najnovejše delo po vsem svetu znanega ameriškega židovskega romanopisca Nathana Ascha »Payday« in je njegovega založnika zaprla, dočim je avtor sam pobegnil v Kanado. Delo je pred kratkim izšlo tudi v nemškem prevodu pod naslovom »Der 22. August«.

— **Vihar in toča nad Nišem in okolico.** V noči od 1. na 2. junija je divjala nad Nišem in okolico strahovita nevihta. Okrog polnoči so se začeli nad niško ravnino zbirati temni oblaki; kmalu nato pa se je vlila med bliskom in gromom silna ploha s točo. Toča je napravila v celi okolici ogromno škodo, posebno pa je trpelo pšenično polje. Tudi ječmen in oves sta trpela škodo, a ne toliko kot pšenica. Sadna letina bo tudi slaba, ker je vihar polomil mnogo drevja. Samo v drevesnici v Nišu je napravil vihar nad 150.000 Din škode.

— **Nova ustanova hrvaških obrtnikov.** V okvirju »Saveza hrvatskih obrtnika« so ustanovili poseben odsek, ki se bo bavil samo s prosvetnimi in socijalnimi vprašanji, ki se tičejo obrtništva. Odsek bo podpiral siromašne vajence, da bodo mogli obiskovati večerne tečaje, in bo skrbel tudi za njihovo obleko in obutev. Ustanovili bodo tudi pevski in glasbeni odsek za vajence. Pravila za novi odsek so že sestavljena in predložena vladi na odobrenje.

— **Mož umoril svojo ženo.** V neki vasi v bližini Osjeka se je te dni odigrala žalostna zakonska tragedija. Kmet Hasehan je živel že dolgo v prepiru s svojo ženo, ker mu ni hotela dajati toliko denarja, kolikor ga je mož rabil za svojo razsipnost po gostilnah. Ko je pred nekaj dnevi kmet zopet zahteval od žene denar, mu ga žena zopet ni hotela dati. To pa je vročekrvnega moža tako razburilo, da je zagrabil velik nož in ga zabodel ženi v svoji togoti naravnost v srce. Čim pa se je njegova besnost nekoliko polegla, se je zavedel zlih posledic svojega dejanja in začel je premišljevati, kako bi se opral. Zazdelo se mu je, da bo najbolje, če poskuša stvar prikazati tako, kakor da je žena izvršila samomor. Položil je torej ženino truplo na posteljo, v zevajočo rano pa je vtaknil mal nož. Ko je poleg žene položil še molitvenik in rožni venec, je odšel v gostilno. Kmalu po njegovem odhodu pa je prišel v hišo na obisk brat umorjene žene, ki je zločin odkril in takoj prijavil orožnikom. Morilec je svoje dejanje sicer tajil, izdala ga je pa okrvavljena obleka, ki jo je nosil še na sebi. Moža so prijeli in izročili pristojnemu sodišču.

— **Iz Vojnika.** Dramatični odsek tukajšnjega Sokola je uprizoril 1. t. m. veseloigro »Pred poroto«. Predstava je v vsakem oziru dobro uspela in zaslužijo prireditelji vso pohvalo. Dramatični odsek je storil vse, kar je mogoče, da je bila predstava v vsakem oziru na višku.

Ljubljana.

■ **Siva Ljubljana.** O Ljubljani trdijo, da je bela, in tudi mestna zastava je bela in zelena. S tem so hoteli nekdaj mestni očetje menda naglasiti, da ima Ljubljana vso okolico v lepem zelenju, mestne hiše pa so snažne in bele. Lepo pobeljena hiša sredi zelenja je sploh tip slovenske hiše in Ljubljana je morala ta tip najbolj zastopati, če je hotela biti ponosna prestolica. Nekdaj je tako prav gotovo tudi bilo, danes pa ni več tako. Danes Ljubljana ni več bela, ampak siva. Če hodiš po ljubljanskih ulicah, vidiš največ sivih oblek ali pa takih, kjer prevladuje siva barva. Ljudje morajo že vedeti, zakaj dajejo sivi barvi toliko prednost. Ljubljančani so namreč radi lepo oblečeni in dajo mnogo na obleko. Ker pa še nikjer na svetu nimajo navade, da bi nosili ljudje s seboj krtače, Ljubljančanom ne preostaja nič drugega, kakor da nosijo sive obleke, ker se drugače ne morejo ubraniti sivega prahu. Ker se pa siv prah najmanj pozna na sivi obleki, so sive obleke najbolj priljubljene. Tako se da ohraniti vsaj videz, da so obleke lepe in snažne. Drugod imajo navado, da ceste izdatno škrope, da se ne vale sivi oblaki prahu visoko nad hišami, pri nas pa smo zadovoljni s sivimi oblekami. Čudno je pa to, da se še ni našel noben podjeten možakar ali ženica, ki bi se postavila na kakšen cestni vogal s krtačo v roki in vabila mimoidoče ljudi, naj si dajo očistiti obleko od ljubljanskega prahu. V sivi Ljubljani bi gotovo dobro zaslužili. Borza dela — zgani se in posreduj za potrebne koncesije!

■ **Cene stanovanj v Ljubljani.** Odkar je stanovanjska zaščita popolnoma ukinjena, so se cene stanovanj v Ljubljani zlasti v sredini mesta zelo visoko dvignile. To dokazujejo številke pri posredovalcih stanovanj, ki jih beremo v izložbenih oknih posredovalcev ali pa na njihovih napisnih deskah. Stanovanje z dvemi prostori ponujajo povprečno za 1000 dinarjev mesečno, pa tudi več, redkokdaj manj. Za tak denar, bi človek mislil, se mora že nekaj dobiti. Če pa si eno ali drugo stanovanje ogledaš, si navadno prav neprijetno iznenaden: stranišče kje na dvorišču, voda na hodniku, notranjost pa vsa razdrapana. Zato ni čudno, če vse sili v okolico, kjer cene stanovanj res tudi niso dosti nižje kot v sredini mesta, zato pa so stanovanja vsaj moderna. Večina stanovanj v sredini mesta, za katera zahtevajo danes hišni lastniki tako visoke cene, so stala po zlati valuti pred vojno mnogo manj, celo za polovico manj. Posledice visokih cen stanovanj v sredini mesta bodo pa v doglednem času bolj neprijetne za hišne lastnike kot za najemnike. Ljudje, ki imajo namreč količkaj dohodkov, si bodo pač rajši zidali svoje hiše kakor pa da bi 10 do 15 let plačevali težke tisočake za najemnino, ker je pametnejše amortizirati morebiten dolg in postati enkrat sam lastnik, kakor pa plačevati večjo najemnino. To bo že nekaj stanovanj izpraznilo. Revnejši ljudje se bodo selili tudi v okolico, ker je tam nekaj ceneje, zlasti če dobimo kdaj cestno železnico. Novega dotoka bogatih ljudi v Ljubljano se pa ni bati, pa tudi če bi bil, si bodo bogati prišleci desetkrat premislili plačevati za stanovanja pretirane cene. Začel se bo po vsi priliki torej tudi isti proces, ki ga opazujemo v Beogradu in v Zagrebu in kakor vse kaže, ni več daleč čas, ko bodo morali tudi lastniki ljubljanskih starih hiš popravljati stanovanja na svoje stroške in jih oddajati znatno pod današnjimi cenami.

■ **Pretirane cene.** Včasih je le dobro, če človek obišče kakšno ljubljansko gostilno opoldne ali pa zvečer in gleda in študira jedilne liste. Ni pa zanimivo gledati samo to, kaj znajo gostilniške kuharice dobrega skuhati, ampak tudi desno stran jelovnikov je dobro pregledati. Tam stoje namreč napisane cene jedil, te cene pa včasih človeka kar nekoliko razjeze. Kdor ima količkaj časa postavati po trgu dopoldne, lahko sliši na vseh koncih in krajih slokati kmete, da krompir itd. nima nobene cene in tako je tudi res. Kilogram starega, a še vedno dobrega krompirja velja 50 par. Ali je to kakšen denar? Sedaj pa poglejte razne jelovnike. Tam boste pa našli napisano, da velja obrok praženega krompirja, ki gotovo ne tehta 20 dek, kar 3 ali 4 dinarje! Ali ni taka cena nekoliko pretirana? Mogoče bo kdo rekel, da velja ta cena za novi krompir, ki je zaenkrat še precej dražji od starega. Temu pa ni tako — obrok starega (lanskega) krompirja velja toliko. Kakor s krompirjem je tudi z večino drugih jedi in zato ni čudno, če slovi danes Ljubljana kot eno najdražjih mest v Jugoslaviji ne samo glede stanovanj, ampak tudi glede hrane. Zato bi nič ne škodovalo, če bi tudi v tem oziru napravili gospodje enkrat red.

■ **Policijske prijave.** Drobna policijska kronika je včeraj zabeležila več raznih dogodkov. Policijski upravi so bile prijavljene 4 manjše tatvine, nezgoda s čolnom na Ljubljanici, karambol dveh kolesarjev in naposled je bilo prijavljenih 6 oseb zaradi kaljenja nočnega miru in nedostojnega vedenja, druga oseba zaradi pijanosti, dalje 2 slučaja kršitve obrtnih predpisov, 1 slučaj kršitve zglaševalnih predpisov in 7 voznikov zaradi prestopkov cestno-policijskega reda.

Čitajte naš novi roman

„Bogovi so žejni“

znamenitega francoskega romanopisca A. France-a.

Roman slika dogodke iz velike francoske revolucije na naravnost mojstrski način.

Vseskozi napet roman, a velike umetniške vrednosti, se bo gotovo vsem bravcem še bolj priljubil.

Roman prične izhajati na binkoštno nedeljo.

Oficial ali oficijal.

V lanskem »Lj. Zv.« meni J. A. G. na strani 249. o neki knjigi, da »se v njeni pisavi kažejo posebno jasno one učenjaške tendence, ki so krive, da je naš pravopis vedno bolj samo še privilegij in rezervat za slabi ducat naših dobrih filologov.« — Pritrjujem temu! Raznoličnost in nekonsekventnost v pisavi ene in iste besede v eni in isti knjigi, reviji in listu, pa tudi nekonsekventnost enega in istega pisca, sta včasih tako očividni, da z nevoljo odložiš stvar, ki jo ravno čitaš. Vsak današnji pisec hoče biti posebno originalen in moderen, ne pomisli pa, da so nam že dali trdna in veljavna navodila za pisavo, kakršna bi morala biti in kakršna ne sme biti, jezikoslovci in učenjaki, ki jim še od daleč ne moremo in ne smemo primerjati avtorjev različnih »Antibarbarov«, »Pravopisov« itd. — Nebroj je takih spornih vprašanj glede pravilne slovenske pisave in skrajni čas bi že bil, da bi se zedinili in da se najde avtoriteta, ki bi se ji vsi uklonili in ji sledili. — Vem, da bodo pri današnjih razmerah te vrstice bob ob steno; toda vprašanje je pereče in jako na mestu bi bil javen razgovor.

Kaj je prav za prav s tako zvano »jotacijo«? — V srbohrvaškem ijekavskem govoru je jotacija skoraj do skrajnosti izvedena. Ako se hočemo Jugosloveni tudi jezikovno zbližati, zakaj bi mi Slovenci zametavali jotacijo tam, kjer je že dolga leta uvedena in tudi upravičena?

»Ako se dotikata dva samoglasnika, ki pripadata dvema različnima eksspiratoričnima zlogama in od katerih ima prvi manjšo zvočnost kakor drugi, se lahko prične eksspiratorični sunljej drugega zloga poprej, nego se je odprla artikulacija prvega samoglasnika, tako da se konečni del tega vokala odtrga in potegne kot nezlogovni glasnik v sledeči zlog. V slovanskih jezikih se dogaja to pri i | a, i | e, i | u itd.; posledica tega je izgovorjava i | i a, i | i e, i | i u itd. — Prvotni vzrok te izgovorjave ni v artikulaciji glasnika »j«; toda tradicija slovanskih jezikov ne dela razlike med i in j. Radi tega daja omenjena razdelitev eksspiracije Slovanu vtis glasnika »j«. Beseda »I-ta-li-a« mu na ta način lahko povzroči dojem »I-ta-li-ja«; odtrgani i se lahko kakor pač okolščine nanesejo — razvija nadalje v ožji i nego i, ki je bil od njega odtrgan, in celo v spiranta j; to poslednje zlasti lahko tedaj, **ako je naglašen vokal, ki sledi prvemu i.**«

In dr. K. Štrekelj piše (»Lj. Zv.« 1911, str. 483 d): »Antibarbarus« uči na strani 64. in 65., da moramo tujkam s skupino »i + samoglasnik«, kakršen je n. pr. **oficijal**, puščati »izvirno (latinsko, grško ali italijansko) obliko« in da vanjo ne smemo vtikati zev zapirajočega j, ker je to baje v **navadi le na koncu besed. Strinja se torej** g. Tominšek v tem oziru z naukom Levčevim v »Pravopisu« (§§ 467—469). V svoji knjižici »O Levčevem pravopisu in njega kritikah« sem na str. 144 in dalje pretresal ta nauk ter prišel do čisto drugačnega resultata. Dokazal sem, da ne smemo tujih skupin iz dveh samoglasnikov, katerih prvi je i, mešati s takimi skupinami v tujih besedah, ki imajo na prvem mestu kak drugi samoglasnik in ne i. Tujke namreč, ki smo jih sprejeli v naš jezik, nam jasno kažejo, kako ravna v prvem primeru ž njimi narod. Če govorimo **špijon, škorpijon, misijon, gvardijan, ideja, materija** itd., moramo sklepati iz tega, da bi narod ravnal enako tudi z drugimi, če bi jih bil sprejel že prej. Pokazal sem dalje, da tudi jeziki, iz katerih imamo take tujke — in to nista neposredno grščina ali latinščina, ampak moderni jeziki — da tudi ti ne poznajo izgovora **ia, ie, io, iu**, ampak le izgovor **iia, iie, iio, iiu** (i = približno našemu j), oziroma **ia, ie, io, iu**, da torej stoji v njih **ia, ie, io, iu le za oko.** Če pa je temu tako, potem je naša pisava **ia, ie, io, iu le golo in nepremišljeno posnemanje tujega pravopisa**, nikakor pa ne kaže ni pravega tujega niti našega izgovora. Na mednarodnost se tudi ne smemo sklicevati, **ker naš jezik je za — nas in ne za tujce.**

Tudi se po nikakem ne smejo z gg. Tominšekom in Levcem staviti besede **socijalen, materijalen** na isto stopinjo kakor **idealen, individualen**, ker se samo v prvih odpravlja zév, v drugih pa ne. Zategadelj je vojska zoper besede **hijerarhija, dijalog, pijonir** neupravičena, zoper **tejolog, sensuvalen** pa nepotrebna, ker te pisave nihče ne zahteva. Potemtakem nam je pisati **ija, ije, ijo, iju** povsod, najsi stoje te skupine v sredini ali na koncu besed; v drugih samoglasniških skupinah (razen končnega **ea**, ki postaja **eja : ideja**) pa ostaja tudi pri nas hijat, torej: **senzualen, januar, februar, teolog . . .**, pa tudi **idealen**, ker **ea** tu ne stoji na koncu besede. Kar velja o **io (ia)**, to velja tudi o **oi (ai)**, torej **stojik, stojičen (lajik, lajičen).**«

Pravilo je dano. Danes pa lahko čitaš v isti vrstici poleg **oficijelen stacioniran, Florian** poleg **socijalen, material** poleg **materijalizem, specialno** poleg **idijot, religijozen** poleg **melodiozen** itd. itd. — Seveda velja za vse navedene pisave tudi narobe! — Do kakšnih absurdnosti more to pretirano novotarjenje in hlastanje po originalnosti in efektih tam, kjer jih ni treba, pisce zavesti, priča smešno dejstvo, da je neka ljubljanska revija pred kratkim pričela »mi-avkati« in ji je po par dneh sledil celo star ljubljanski dnevnik. Kolikor sem jaz slišal, pa tudi narodna pesem pravi tako, je edino res, da »mačka poje **mjav, mjav, mjav . . .**«, da torej **mijavka**, tudi **mjavka**, magari **mavka**, nikdar pa ne »mi-avka«! — Ločene glasove »i-a« daje le neki četveronožec; kako bi pa ta to zapisal, tega seveda ne vem.

—St.—

■ **Koliko velja črna kava?** V Ljubljani stane črna kava v kavarni običajno 3 dinarje. Ta številka se je že tako udomačila, da računa vsak, kdor gre v kavarno, da mora imeti s seboj vsaj 4 dinarje, namreč 3 za kavo, 1 dinar pa za napojnino (za »plačilnega«, ki se imenuje »plačilni« bržčas zato, ker nič ne plačuje, ampak od gostov le denar pobira, potem pa za strežaja). Za prvovrstne kavarne, ki nudijo gostom poleg črne kave tudi še ogromno množico raznih časopisov in ki imajo tudi sicer precej visoko režijo, ta cena ni pretirana. Imamo pa tudi kavarne, ki za prvovrstnimi daleč zaostajajo v vsakem oziru, ker nimajo skoro nikakih časopisov, pa tudi malo osobja. Kava pa stane tudi v teh kavarnah ravno tako 3 dinarje kakor v kavarnah prve vrste. To gotovo ni v redu. Pravijo sicer, da veže gospode kavarnarje neki sklep njihove zadruge, da se morajo držati enotne cene, brez ozira na kakovost lokala. Mogoče tak sklep res obstoji, ni pa pravilen, in prav bi bilo, če bi kavarnarji sami ta sklep revidirali in cene, če jih že hočejo skupno določati, regulirali ne po principu »kavarna je kavarna«, ampak po principu kakovosti kavarn in z ozirom na režijske stroške. Če se bodo namreč obrtne zadruge začele izpreminjati v nekake truste, bodo kmalu prišle ob vse simpatije.

■ **Tatvine koles** se zadnji **čas** v Ljubljani izredno množe. Ni dneva, da ne bi policijsko poročilo kratko navajalo novo tatvino koles. V ponedeljek sta bili policijski upravi prijavljeni kar dve tatvini. V Mostah stanujoči sluga Fran Starin je v ponedeljek ob 9·45 dopoldne imel opravka na Poštni hranilnici. Pred palačo je pustil svoje 1200 Din vredno in črnopleskano kolo. Po izvršenih opravkih ni več našel svojega kolesa pred palačo. Neznan tat se je na njem odpeljal. Popoldne v ponedeljek je bil drug slučaj. Delavcu Josipu Avsecu, ki stanuje v Senožetih pri Dolskem, je kolesarski tat odpeljal 1000 Din vredno kolo, ki ga je bil okoli 14·30 postavil pred palačo OUZD na Miklošičevi cesti.

■ **Karambol dveh kolesarjev.** Poštni uradnik v pok. K. V. je s kolesom vozil po desni strani ozke Razpotne ulice, po kateri je vožnja prepovedana. Vozil je proti Švabičevi ulici. Inkasant H. K. pa je vozil s kolesom po Trnovskem pristanu. Na križišču sta oba kolesarja trčila drug v drugega. Inkasant K. si je pri padcu raztrgal suknjič in ima 400 Din škode, a drugi K. si je pri karambolu pokvaril kolo ter ima okoli 100 Din škode. K sreči se nista poškodovala.

■ **Prva nesreča na Ljubljanici v kopalni sezoni.** Življenje na Ljubljanici je sedaj v dnevih vročine postalo zelo živahno. Po [illegible] križarijo čolni semintja. Tudi ob Gruba[illegible] prekopu je že mnogo kopalcev. Varnos[illegible] nik g. Jakob Gabrovec je v torek okoli [illegible] na Trnovskem pristanu zapazil, kako se je mal čoln prevrnil. Začul je tudi obupen klic na pomoč. Neki deček se je krčevito prijemla prevrnjenega čolna in jasno je bilo, da ne zna plavati. Vestni stražnik se ni dolgo pomišljal ter je skočil v vodo, ki je bila na dotičnem mestu primerno globoka. S pomočjo še nekaterih dijakov se je stražniku naposled z velikim naporom posrečilo dečka potegniti na suho. Nesrečni deček je bil 13-letni Slavko Kink, sin vdove, stanujoče v Cerkveni ulici.

Maribor.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Repertoar.

Sreda, 4. junija: Zaprto.
Četrtek, 5. junija ob 20. uri: »Bobrov kožuhč. Premijera. Proslava 35-letnice ge. Štefe Dragutinovičeve. — Izven.
Petek, 6. junija: Zaprto.
Sobota, 7. junija ob 20. uri: »Pravljica o rajski ptici«. — Ab. »B« kuponi. Zadnjič.

Svečana proslava 35-letnice ge. Štefe Dragutinovičeve se vrši v četrtek, 5. t. m. Ob tej priliki se vrši premijera tatinske komedije nemškega znamenitega pisatelja G. Hauptmanna. Naša jubilantka bo v njej nastopila v glavni vlogi perice Wolfovke. Brezdvomno se ji bo mariborsko občinstvo oddolžilo za dolgoleten trud in bo pri premijeri zasedlo gledališče do zadnjega kotička. Predstava se vrši izven, režira g. J. Kovič.

m **Naročnikom in prijateljem lista!** Vse naročnike in prijatelje našega lista prosimo, da nam oproste, če prve dni ni vse v redu in ne dobijo izvodov pravočasno. Potrudili se bomo, da bo v prihodnje vse poslovanje brezhibno.

m **Razširjenje Sodne ulice.** Mestna občina je te dni pričela z deli za razširjenje Sodne ulice v odseku od Marijine ulice proti Aleksandrovi cesti. Ker so vrtovi, ki leže ob robu ulice nižji kot cestišče, se bo v isti črti s fronto hiš pod in nad tem odsekom postavil betonski zid, na katerega se bo prestavila sedanja, proti središču ulice pomaknjena ograja. Prostor med novim zidom in starim cestiščem se bo zasul in preuredil v pločnik za pešce. S tem se bo Sodna ulica sicer znatno razširila in zadobila bo tudi lepše lice, ostal pa bo, žal, neuravnan še vedno severni del ob križišču z Aleksandrovo cesto, ker se bo še nadalje pustila nezasuta sedanja vozna pot do nižje ležeče garaže za Pipuševo hišo. Želeti bi tedaj bilo, da bi se našla primerna rešitev tudi za regulacijo tega dela, ki tvori ustje ulice in je tedaj najvažnejši. Ker bo te dni na nasprotni strani ulice pričel graditi OUZD svojo veliko palačo, bi bila ta regulacija ob ustju še bolj [illegible].

m **Promet na carinarnici.** Bilanca mariborske glavne carinarnice dokazuje tudi v mesecu maju, da je Maribor mnogo važnejša uvozna kakor izvozna točka. Vendar pa je izvoz mnogo večji, kakor bi se dalo sklepati iz suhih številk dohodkov, kajti carina se plačuje za vse uvoženo blago, za izvoženo pa le za nekatere izjemne vrste. Suhe številke so: dohodki na uvozni carini 11,512.962·74 Din, na izvozni 30.617·75, skupaj tedaj 11,543.580·49 Din.

m **Smrtna nesreča 84letnega starčka.** Ko je včeraj ob 11.21 zavozil osebni vlak na postajo Orehova vas - Slivnica in se še ni ustavil, je 84letni Ivan Žižek, doma iz Creta, hotel izstopiti. Ker je bil zelo nervozen in poleg tega tudi neokreten, je skočil s stopnišča voza na tla, in sicer v nasprotni smeri vožnje. Posledica je bila, da ga je zračni pritisk prevrnil, da je padel in udaril z glavo po trdih tleh. Zadobil je zunanje le lažje poškodbe, tem večje pa so bile notranje. O nesreči je bila telefonično obveščena rešilna postaja v Mariboru, ki je odposlala v Orehovo vas rešilni avtombil, s katerim je bil prepeljan v javno bolnico, kjer so ugotovili, da si je pretresel možgane in da so nastopile tudi notranje krvavitve. Pomoč je bila zaradi tega izključena in Žižek je okrog 15. ure podlegel poškodbam.

m **K tragediji na Koroški cesti.** V soboto, istega dne, ko so v Mariboru z vsemi vojaškimi častmi pokopali vpokojenega avsrijskega generala Emila Stramlitscha, katerega je v prepiru ustrelil železniški strojevodja Valeskini, se je vršila pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani vzklicna razprava v zadevi, ki je bila povod tragedije. Kakor znano, je morilec Valeskini pri zaslišanju na policiji izpovedal, da je generala ustrelil zaradi tega, ker je ta tajil, da bi mu bil hišo, zaradi katere je šlo, plačal. Prizivna razprava v soboto, pri kateri je pokojnega generala zastopal tukajšnji odvetnik dr. Kimovec, pa je privedla do neoporečnega zaključka, da Valeskini generalove hiše nikdar ni kupil, ampak mu jo je bil pokojni Stramlitsch zares podaril. Podarilno pogodbo je general razveljavil zaradi tega, ker Valeskini v njej omenjenih pogojev ni izpolnjeval. Vse te momente je sodišče upoštevalo, pogodbo definitivno razveljavilo in odredilo, da se hiša izroči generalovim dedičem. Morilec je bil med tem prepeljan v sodnijske zapore, kjer se nadaljuje njegovo zasliševanje.

Celje.

* **Tujsko-prometna propaganda s smetmi.** — Kljub ogorčenim protestom prizadetih pasantov in kljub ponovnemu strogemu opozorilu mestne policije noče in noče ponehati otepavanje prahu in smeti skozi okna na cesto. Tako se je zgodilo včeraj zjutraj, da je nekdo na Krekovem trgu vrgel smeti na ljudi, ki so čakali na jutranjo pošto. Kar pa se je opoldan zgodilo, je pravcati škandal. V tem času je iz prvega nadstropja nekega hotela priletela cela porcija smeti, ne samo navadnega prahu, na cesto. Pa kakor je že naključje — smeti niso priletele kakemu domačinu na glavo, ki bi zagodrnjal in šel naprej, češ, saj nič ne pomaga, saj smo tega že vajeni, ne, smeti so padle na glavo letoviščarki iz inozemstva, ki je komaj dan poprej prišla v Celje. Dama je ogorčeno izjavila, da v takem mestu noče ostati ter da bo zapustila Celje. Vsa propaganda za tujski promet je ob takih gorostasnih razmerah odveč, kajti eden nezadovoljen tujec več napravi kakor sto propagandnih brošur.

* **Milijonski dobitek v Celju.** Včeraj v zgodnjih jutranjih urah se je bliskoma širila v mestu vest, da je neka gospa zadela pri zadnjem žrebanju razredne loterije premijo 1,200.000 dinarjev. Kaj kmalu pa je padla grenka kapljica v čašo onih, ki so se že pripravljali na čestitanje, kajti zvedelo se je, da je dotična gospa lastnica samo četrtinke izžrebane srečke. Pa je tudi četrt milijona lep denar.

* **Slikarska razstava.** Madžarski slikar prof. Evgen Csapo razstavlja danes zadnji dan svoje slike. Med slikami ugaja zlasti celjska Kalvarija, ki jo je slikar napravil, čim je prišel v Celje. Iz Celja potuje v Dalmacijo, kjer bo slikal obalo in pokrajine, v jeseni pa obišče Bled, kjer bo tudi slikal. Včeraj je prišel še nemški slikar Hans Zachmann v Celje, ki danes skupno s prof. Csapom razstavlja nekaj svojih del. Razstava je v pritličju hotela Evrope. Vstop je brezplačen.

* **Poslednje gostovanje mariborskega gledališča** v tekoči sezoni se vrši v sredo 4. t. m. Vprizorila se bo domača nova drama mariborskega občinstvo oddolžilo za dolgoletni »rajski ptici«, ki je pri vseh svojih dosedanjih vprizoritvah v Mariboru in Ptuju dosegla zelo velik uspeh.

Žrebanje razredne loterije.

Na zadnji dan žrebanja poslednjega kola državne loterije je zadela glavni dobitek v znesku 1,000.000 Din srečka štev. 53.720. Ta dobitek je razdeljen na 4 polovice (ker so številke srečk dvojne), od katerih je bila ena prodana v Zagreb, druga v Sarajevo, tretja v Beograd, ena pa je ostala neprodana v državni razredni loteriji. Kupci prvih dveh polovic niso znani, tretjo polovico pa je zadel dveletni sinček belgrajskega trgovca Dragoslava Maksimovića, Jovan.

Mladi Jovan Maksimović ima torej že lepo premoženje. Oče pravi, da bo naložil dobljeno svoto za svojega sina v banko, denarja pa se ne bo dotaknil, dokler sin ne doraste.

Premijo v znesku 2,404.000 Din je zadela srečka štev. 96.428, ki je tudi dvojna in zato razdeljena na 8 četrtink. V premijo je vračunan tudi dobitek 2000 Din, na katerega je odpadla premija. Štiri četrtinke te srečke so bile prodane v Zagreb, odkoder je ena prodana v Slovenijo, druga v Dalmacijo, tretja v Zagrebu in četrta v neko vas pri Zagrebu nekemu revnemu kmetu. Dve četrtinki je prevzela neka razpečevalnica srečk v Beogradu, ki je eno prodala v Kočevje, drugo pa v Višegrad. Sedma četrtina je bila prodana v Šabcu, osma pa je ostala neprodana.

Sport.

Zagrebški »Jutarnji list« omenja polom Zagreba na Dunaju in pripisuje krivdo nezmožnosti podsaveza, ki je pogrešno sestavil moštvo in protežiral nekatere igralce. Povsem isto velja tudi za naš podzavez. Nedeljska postava Ljubljane je bila vse prej kakor reprezentativna in ne daje prave slike o višini našega nogometa.

»Grazer Tagespost« prinaša o proslavi LNP zelo laskavo in dolgo poročilo. O tekmah pravi, da so nudile zelo napet in visoko stoječ sport. Hvali znanje in borbenost našega teama. V superlativih se izraža o beogradski reprezentanci in se čudi, da kljub velikemu znanju ni dosegla večji uspeh. Zaključuje, da so Jugoslovani sicer zelo temperamentni, vendar slabi taktičarji brez duhovitosti.

V Zagrebu se je povsem nepričakovano osvo[illegible] Haškom z razmerjem 73.116·8 : 68.612·63. De[illegible] jila prvenstvo v lahki atletiki Concordia pred zadnje točke je vodil Hašk. Postavljenih je bilo 6 novih jugoslovanskih rekordov in sicer Rittig (Hašk) na 400 m 51·9 in na 800 m 2 : 01·2, Buratović (Conc.) 110 m zapreke 15·5 in skok v višino 1·80 m, Predanić (Conc.) na 1500 m 4 : 14·8 ter Praunsperger (Conc.) na 400 m zapreke 60·8. Od posameznikov je dobil največ točk — 4692·20 Buratović. V splošnem so rezultati mnogo boljši kot ljubljanski.

Na Dunaju je zmagala v damskem lahkoatletskem dvomatchu Avstrija nad Češkoslovaško s 56·5 : 49·5 točkami.

Lahkoatletski dvomatch Budimpešta—Berlin je končal z zmago Madžarov 56 : 41.

Prvenstvo Francije v tenisu si je priboril Cochet z zmago nad Tildenom.

Službena poročila.

Službeno iz LNP-a. Seja upravnega odbora se vrši v četrtek dne 5. VI. ob 18. uri v damskem salonu kavarne Emona. Udeležba vseh odbornikov je potrebna. — Tajnica.

S. K. Ilirija (Hazenska sekcija). Danes ob 18. uri trening za vse igralke. Opozarjam ponovno na vrnitev opreme in na poravnavo članarine. Članice sekcije se vabijo na pozdravni večer Jzss našima zaslužnima članoma gg. Gorcu in J. Janši, ki se vrši danes ob 20. uri v beli dvorani hotela Union. Na tem večeru podeli Jzss obema članoma za njih izredne zasluge za naš smučarski sport zlate savezne znake. — Načelnik.

Gradiščanski Hrvati.

V sosednji Avstriji imamo slovensko in hrvatsko narodno manjšino — Slovence na Koroškem in Hrvate v Gradišču ali Burgenlandu. Za Slovence izhaja na Dunaju »Koroški Slovenec«, za Hrvate tudi na Dunaju »Hrvatske Novine«. Hrvatski list je v številu naročnikov že davno prekosil »Kor. Slovenca«. Ali eden kakor drugi ni v osmih letih po obsegu in vsebini nič napredoval. Pripomniti pa je, da »Hrvatske Novine« pišejo čedalje boljši jezik, ki se književnemu vedno bolj približuje.

Poleg teh dveh narodnih listov izhaja na Koroškem še nemčurski list »Koroška Domovina« in v Gradišču socijalistični »Naš Glas«. V zatiranju narodne zavesti pa »Domovina« stokrat nadkriljuje »Glas«. Hrvatski list vsaj včasih pokaže hrvatsko barvo, kadar namreč socialistom tako kaže.

V koroškem deželnem zboru imamo Slovenci dva poslanca, v gradiščanskem pa sta dva narodna in eden socijalistični Hrvat. Hrvata sta dr. Lovro Karall, ki je ob enem deželni svetnik, in Ivan Kuesz, zelo inteligenten kmetovalec. Socijalistični poslanec je bivši učitelj Koloman Tomsič, ki je bil soustanovitelj narodnih »Hrvatskih Novin«, pa jih je potem pustil, ker mu narodna stranka ni mogla izpolniti raznih osebnih željic. To je bil tako naroden možakar, da je zahteval v »Hrvatskih Novinah« čisti hrvatski pravopis, kakor ga imajo v domovini, odkoder so Gradiščanski Hrvatje prišli, t. j. sedanji hrvatski pravopis v naši državi. Zdaj pa trobi v socijalistični rog, ki razmahu hrvatstva ne privošči ravno preveč svobode. — Socialisti so namreč dali Tomsiču službo pri deželni vladi v oddelku za šolstvo. Tam je bil referent za hrvatsko šolstvo. Z njegovim delovanjem ne moremo biti zadovoljni. Priznavamo pa, da bi mogel biti na njegovem mestu kdo, ki bi bil še slabši.

Narodna hrvatska stranka je nastopila deljeni po bfsk bfsk bfsk bfsk-jia-jŽNbfshkl pri prvih volitvah samostojno, ali ni dosegla nobenega uspeha, kajti Hrvatje so preveč porazdeljeni po vsej deželi od Bratislave pa celo doli do jugoslov. meje. Zato so za druge volitve porabili drugačno taktiko po vzgledu Čehov na Dunaju. — Ker je večina dunajskih Čehov v socijalističnem taboru, so se ti zvezali s socialisti, ki imajo na Dunaju veliko večino in zato vse v rokah. Tako so dobili Čehi tri deželne poslance in v vseh dunajskih okrajih lepo število zastopnikov. Od tedaj je tudi rešeno češko šolsko vprašanje. V vseh okrajih so češke ljudske šole, a društvo »Komensky« vzdržuje meščanske in srednje šole.

Narodni Hrvatje v Gradišču so opustili samostojno nastopanje pri volitvah in so se pridružili večini, ki je tam krščansko-socialna. V tej zvezi so dobili dva deželna poslanca in celo deželnega svetnika, kar odgovarja našim predvojnim deželnim odbornikom. In ta pridobitev je za Hrvate ogromnega pomena. — Pri vseh možnih prireditvah, kjer je zastopana tudi deželna vlada, nastopa v hrvatskih ali mešanih krajih dr. Karall, ki tudi govori v imenu hrvatskega naroda v Gradišču. In to že nekaj pomeni. Narod vidi, da se njegov jezik, njegova narodnost spoštuje tudi na vladnih mestih. Narodna zavest in narodni ponos se s tem izdatno krepita.

Na sploh pa moram naglasiti, da vlada v gradiščanskih krajih popolna narodna strpljivost. Tudi na hrvatske prireditve prihajajo zastopniki sosednjih nemških in madžarskih vasi, ki vsak v svojem jeziku pozdravljajo brate Hrvate, pozdravljajo njihove zastave ter se vesele skupno ob hrvatski pesmi. — To naglašam v bolje razumevanje gradiščanskih ali pa koroških odnošajev...

Hrvatskih šol je čez petdeset, nekaj je večrazrednic. Učiteljstvo je skoro vseskozi narodno, dasi vzgojeno še v madžarskih, pozneje nemških zavodih. Takih tičev, kakor so skoro vsi učitelji med koroškimi Slovenci, med gradiščanskimi ni. — Ali dočim imajo na Koroškem samo polslovensko »Začetnico«, ki je ob enem že nemški »Fibel« (točno: Slovensko-nemški Abecednik za obče ljudske šole. Slowenisch-deutsche Fibel für allgemeine Volksschulen«) imajo na Gradiščanskem kar troje krasnih čitank. »Tretja Štanka« je debela učna knjiga. V teh knjigah je tudi hrvatskega duha dovolj, katerega v Abecedniku nič ni. — Hrvatsko šolstvo polagoma, ali vidno napreduje.

Za velik napredek moramo šteti tudi razpis mesta **hrvatskega šolskega nadzornika.** Razpis zahteva, da je prosilec že služil na hrvatski šoli in dokazal popolno znanje hrvatskega jezika. — Ta nujna zahteva hrvatske stranke se je torej izpolnila.

Med gradiščanskimi Hrvati deluje lepo število pevskih društev, dalje ima skoro vsaka vas svoje junaško ali divojaško društvo po vzgledu nemških Burschenschaftsvereinov. Ta društva so bila ustanovljena ravno zato, ker je taka oblika društev v Gradišču jako popularna, in tako so Hrvatje združeni v dobrih hrvatskih društvih.

V gospodarskem oziru deluje že več posojilnic rajfajzenovk in raznih zadrug. Od časa do časa bom poročal o tem najzanimivejšem delu našega naroda.

Organizacijo med narodnimi društvi vzdržuje »Hrvatsko kulturno društvo«. Važno je tudi društvo »Hrvatska štampa«, ki hoče skrbeti za izdajanje hrvatskih knjig in naposled ustanoviti hrvatsko tiskarno.

Ves ta napredek brez sleherne podpore iz stare domovine! Naravnost neverjetno indolenco kažejo bratje Hrvatje do te najzanimivejše svoje veje. — Po pravici povemo, da ima jezik Gradiščanskih Hrvatov do književnega slov. jezika bližje odnose nego do hrvatskega. Ali imenujejo se Hrvati, njihov cilj mora biti, da se polagoma zlijejo s Hrvati v naši domovini v eno. Ako bi bili to Slovenci, tedaj bi jim gotovo že davno preskrbeli v vsaki vasi vsaj knjižnico.

A. G.

Vreme.

Včeraj je bilo močno vetrovno. Ob 7. zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 759·2, v Mariboru 756·2, v Zagrebu 758.4, v Beogradu 759·1, v Splitu 760·5 in v Sarajevu 757·2. Temperatura: Ljubljana 20 C, Maribor 18 C, Zagreb 19 C, Beograd 21 C, Split 22 C (temperatura morja 19 C) in Sarajevo 18 C. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani 27 C, najnižja 16·1 C. Najnižja v Mariboru 15 C. Vremenska napoved za danes: menjaje se oblačno vreme, nagnenje k nevihtam.

Verski razvoj nove Turčije.

Znane reforme Kemal paše, sedanjega predsednika turške republike, so imele velikanski vpliv na razvoj verskega čuvstvovanja turškega naroda. Pravzaprav je pov[illegible]ravno, da so morale biti posledice [illegible]ročju verskega življenja celo najgloblje, kajti najznačilnejšo stran turške revolucije tvori izgon sultana in vseh članov njegove rodbine. Sultan pa je bil ne samo državni temveč tudi verski poglavar, tako da je pomenilo njegovo strmoglavljenje predvsem versko revolucijo, nekako turško reformacijo, kateri je potem logično sledila še politična in socialna revolucija v obliki najdalekosežnejših reform.

Največji mohamedanski praznik, znan pod imenom ramazan, kaže od leta do leta v čedalje večji meri, kako se povojni Turk globoko razlikuje od pokolenj, ki so živela in doraščala pod teokratično vladavino kalifov. Najvidnejša je naravno ta razlika, v Carigradu, nekdanji prestolnici Otomanskega carstva. S praznovanjem ramazana so bile združene tu najrazličnejše svečanosti. Sultanov dvor je prirejal vsako leto pompozne sprejeme in številni dostojanstveniki in mogotci so srdito tekmovali med seboj, kdo bo lepše in sijajneje posnemal dvor. Povodom letošnjega ramazana, kakor tudi ob vseh ramazanskih praznikih od vojne sem v nekdanji turški prestolnici ni več; namesto pompa, šuma in sijaja vladata tišina in celo brezbriznost prebivastva.

Ker ni več kalifove obasti, ki bi kaznovalo vsako kršitev, nazaduje ta največji mohamedanski praznik tudi v čisto verskem pogledu. Strogi post, ki ga predpisujejo verski zakoni za ramazan, se ne drži več, temveč se opaža, da se ta trdi in resni praznik čedalje bolj izrablja za priliko uživanja, tako da zgublja svoje tipično lice in svojo pravo versko vrednost. V Carigradu, kjer je prebivalstvo le nekaka skrajno pestra mešanica pripadnikov vseh mogočih ver in narodnosti, je razvoj v tej smeri še posebno jasno viden. Temu pa se ni nikakor čuditi, če se pomisli, da v novi Kemalovi Turčiji pripadniki drugih ver niso več vezani po nikakih strogih predpisih, da morajo imeti posebne obzire na mohamedanski praznik ter izkazovati vladajoči veri spoštovaje s tem, da bi ob času ramazana prilagojevali tudi svoje lastno življenje običajem pravovernih Turkov. Nasprotno: vsaka narodnost in vsaka vera živi svoje lastno življenje. Ker pa je v Carigradu zelo velik odstotek nemohamedanskega prebivalstva, je naravno, da zavzemlje splošno življenje sedaj povsem drugačno, moderno smer, katere vplivu zapadajo čedalje bolj tudi najstrožji turški običaji, in to tem bolj, ker v Carigradu, kot rečeno, ni po revoluciji Kemal paše nikake oblasti, ki bi predpisovala, da se imajo verski prazniki smatrati tudi za državne praznike.

Kar velja glede Carigrada, se lahko reče v gotovem, seveda pa manjšem obsegu tudi o drugih velikih mestih moderne Turčije. Drugače pa stoji stvar po manjših podeželskih mestih in mestecih ter po vaseh sploh. Tu se moderne ideje težje ali sploh nikakor ne uveljavljajo. Zato so ohranili ramazanski in drugi prazniki po deželi še svojo pravoverno veljavo in tudi večinoma svoje nekdanje lice. Mošeje so tu ob takih prilikah polne in žive ter predstavlja torej dežela v tem pogledu močan kontrast z mesti tudi v moderni Turčiji. V Carigradu, v glavnem mestu Ankari in po drugih velikih mestih pa vlada večja živahnost ob svečanih prilikah le po največjih mošejah, dočim so manjše zelo klavrno obiskane in deloma celo popolnoma prazne in zapuščene.

Okolnosti, ki so rodile tako smer razvoja verskega življenja v moderni Turčiji, so različne narave. Predvsem se lahko vidi v tem dejstvu nekako trajna reakcija turškega meščanstva proti prejšnjemu verskopolitičnemu režimu, pod katerim je doživljala Turčija eno nesrečo za drugo. Prvi in glavni vzrok pa tiči v korenitih reformah, ki jih je uvedel novi režim Kemal paše. Ta ni samo pregnal sultana iz države in proglasil republiko, temveč je tudi odpravil verski pouk iz šol, predpisal je civilni zakon ter izvedel najdoslednejšo ločitev države in cerkve. Medtem ko je bila cerkev in država za vlade sultanov eno in isto, je ločitev med obema oblastvoma v novem času prišla že tako daleč, da pri uradnih svečanostih turška duhovščina več ne sodeluje.

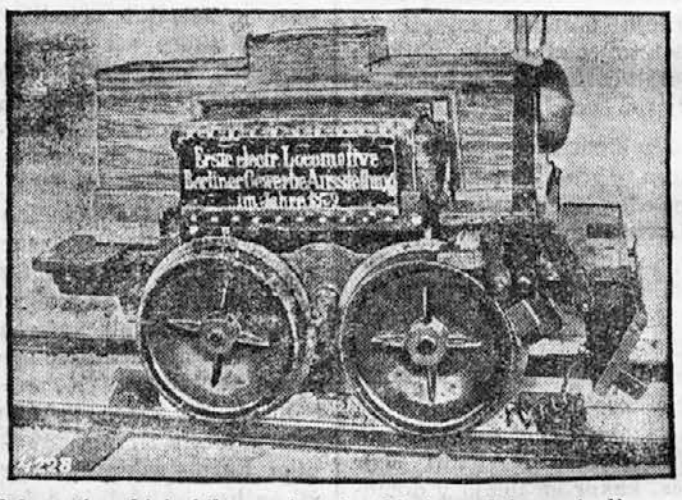

Prva električna lokomotiva, ki je bila zgrajena in ki je sedaj razstavljena po 51. letih v leta 1879. za veliko tehnično razstavo v Berlinu Berlinu.

Terezijanska razstava v Schönbrunnu.

Ta razstava je bila otvorjena pred kratkim v večini prostorov zgodovinskega Schönbrunna, ki so bili vsi urejeni po dobi Marije Terezije. Vse pohištvo je iz iste dobe. — Razstava kaže verno sliko vsega kulturnega življenja terezijanske dobe: gledališča, literaturo, časopisje, glasbo. Tu je nagromadenih pod steklom silno veliko izvirnikov glasbenih del in zgodovinsko važnih listin. — V glasbi je silno prevladovala italijanščina, a občevalni jezik dvora je bila francoščina. Vendar se je začela tudi nemščina mogočno dvigati.

Tudi umetna obrt in razne panoge proizvajanja so verno pokazane z znamenitimi originali. Kar se tiče izdelkov iz srebra, zlata, dragih kamenov, moramo reči, da naša doba nič ne nadkriljuje terezijansko.

Tu je silno veliko zanimivega tudi za nas Slovence. Mnogo naše zgodovine je tukaj nagromadene. — Tudi vidimo tu izvirnik znanega terezijanskega Splošnega učnega reda iz leta 1774.

Zanimivo je morda to-le: Tam je videti lepo izdelano mapo o novi komercijalni cesti Eisenerz-Trotly, ki jo je izdelal Josef Mrakh, Bergschiner in Idria.

Kdor prihaja na Dunaj, naj ne zamudi prilike, da si to razstavo ogleda, kajti veliko zanimivega in poučnega za nas je tamkaj nagromadenega.

Nova orjaška ladja.

Paroplovna družba Cunard Line namerava zgraditi novo orjaško motorno ladjo, katera bo daleč prekašala nemško ladjo »Bremen«, ki je dosegla na svojem prvem potovanju v Ameriko rekord v brzini. Nova ladja družbe Cunard Line bo vozila še z večjo brzino.

Novi pomorski orjak bo 305 metrov dolg, a njegova tonaža je preračunjena na 70 tisoč ton. Ladjo bo gradila ladjedelnica Brown in dr. na Clyde in pri njeni gradbi bo zaposlenih več tisoč delavcev skozi tri leta. Ladja bo stala družbo približno 6 milijonov šterlingov ali okoli eno milijardo 650 milijonov dinarjev. Na njej bo prostora za 4000 potnikov vseh treh običajnih razredov.

Važna iznajdba za draguljare.

Doslej ni bilo mogoče točno ugotoviti identiteto posameznih draguljev, kar je zlasti tatovom zelo olajševalo prodajo ukradenih dragocenosti. Precej težji posel pa bodo imeli lopovi s prodajo, če se bo obnesla iznajdba ameriškega draguljarja Franka Heisslerja, ki je izumil pripravo, s katero se da dragulje več stokrat povečati, obenem pa tudi ugotoviti njihovo notranjo strukturo. Brušeni dragulji so si res na zunaj podobni kakor jajce jajcu, in doslej so jih razločevali le po okovu, sedaj pa bo mogoče napraviti vsaj za dražje dragulje posebne izkaznice, kjer bodo natanko označene vse posebnosti draguljev

Opice v Evropi.

Dandanes živijo opice le v toplih južnih krajih, po velikih gozdovih Afrike, Indije, otokov v Južnem morju in v Južni Ameriki, bili pa so časi, ko so skakale tudi po našem drevju. To je bilo pred davnimi desettisočletji, a ponekod, kakor n. pr. v Grčiji, Italiji in Španiji so izumrle še pozneje. Uničil ali pregnal jih je človek. Vendar pa so se zadnji njihovi potomci ohranili še v južni Španiji, kjer naseljujejo strma skalna obrežja v bližini Gibraltarja. Njihovo število se pa od leta do leta krči in bati se je, da bo kmalu tudi nje doletela ista usoda kot je ostale

Oswald Spengler, znani avtor knjige »Zaton zapada«, je obhajal te dni svojo petdesetletnico.

Momberg, kriminalni svetnik düsseldorfske policije, ki je vodil preiskavo proti düsseldorfskemu morilcu.

Razno.

Nov uspeh v zdravljenju raka. Nova metoda zdravljenja raka, ki jo je pripravil znameniti dunajski specialist dr. Freud, se je sprejela s precejšnjim optimizmom in zdravniški krogi pričakujejo z velikim zanimanjem rezultat preizkušenj.

V poročlu, ki ga je profesor Freud predložil akademiji znanosti, naglaša, da gre za zdravilo, ki je dalo, združeno s posebno dijeto, naravnost presenetljivo dobre rezultate. Proučevanje dr. Freuda še ni končano, toda v konpetentnih zdravniških krogih se izjavlja, da so so dosegli s to metodo v zdravljenju črevesnega raka uspehi, ki mejijo na čudeže. Bolniki, ki so se smatrali že za neozdravljive, po nekolko dnevih zdravljenja ne čutijo več bolečin. V kratkem času zginejo tudi tvori ter organske tkanine se zopet vzpostavijo.

Borba proti kobilicam. Po dvotedenskem uničevanju kobilic je ta zanimiva borba v mostarskem okraju, kot vse kaže, končano s popolnim uspehom. Moški, ženske in otroci so neumorno delali na uničevanju te nadloge. Sreski načelnik dr. Prica je sporočil kmetom, da bodo vsi oni, ki so sodelovali v borbi proti kobilcam, oproščeni kuluka.

Posebno veliko veselje je izzvala pri kmetih vest, da je Nj. Vel. kralj poklonil iz svojega fonda 8000 dinarjev za pospeševanje borbe proti kobilicam. To vest so kmetje sprejeli z navdušenim vzklikanjem »Živel kralj«.

Smatra se, da je s temi uspehi letošnja žetev obvarovana, ako se ne usuje nov roj iz stolskega sreza, od koder so prihajali tudi dosedanji roji.

— Veš, Janezek, če moram tebe kaznovati, me to bolj boli ko tebe.

»Ja, ampak ne na istem mestu.«

Prvi vsesokolski zlet kraljevine Jugoslavije.

Kakor poročajo z Beograda, se bodo začele zletne svečanosti Sokola kraljevine Jugoslavije s prireditvami šolske mladine. 6. junija bodo prihajali gostje ves dan v 11 posebnih vlakih, ob 20. zvečer bo pa seja sodnikov in sodnic v učilnici II. moške gimnazije, Poincaréjeva ulica 29. Ob 20. bo v Narodnem gledališču pri Kneževem spomeniku predstava pravljice o Honzi, dalje predstava v gledališču na Vračaru. 7. junija zjutraj prihajajo gostje ob 6. zjutraj pa se začno tekme učencev in učenk v lahki atletiki na zletišču. Za tekme v lahki atletiki se je prijavilo 616 učencev in 265 učenk. Za tekme v plavanju na 50 metrov se je prijavilo 195 učencev in 63 učenk. Okoli 11. dopoldne, ko bodo tekme na zletišču končane, bo pozdravila častna muzika na pihala tekmovalce. Ob dveh popoldne se bo vršila plavalna tekma učencev in učenk na daljavo 50 m na kopališču »Bob kluba« na Savi »Pri šestih topolih«. Na zletnem prostoru bo ob dveh popoldne vaja z istim sporedom kakor javni nastop. Ob 20·30 zvečer bo v gledališču na Vračaru svečana akademija, na kateri bodo nastopali učenci in učenke srednjih šol. Program je sledeči:

1. Orkester gimnazije v Zenti;
2. narodna himna, pojejo učenci šole »Velika Nedresa« v Skoplju;
3. proste vaje dekliške šole iz Bele Cerkve;
4. vaje 30-torice učencev gimnazije iz Broda;
5. vaje z raketi ženskega učiteljišča v Sarajevu;
6. »Osvobojenje in ujedinjenje«, ki ga izvaja moško učiteljišče iz Sombora;
7. orkester gimnazije v Zenti;
8. barkarola, predvajajo jo učenci gimnazije v Vinkovcih;
9. ženske vaje z vesli, predvaja ženska gimnazija iz Sušaka;
10. »Za svobodo«, predvajajo učenci moške gimnazije v Skoplju;
11. vaje z venci, predvajajo učenke srbsko-ruske gimnazije;
12. Brankovo kolo, predvajajo učenci »Velike Nedrese« v Skoplju;
13. ročna gimnastika ženskega učiteljišča v Zagrebu.

Program se dobi pri blagajni, cene so znižane. Ob 20. uri bo svečana predstava Vojnovićeve »dubrovniške trilogije« v gledališču pri Knežjem spomeniku.

8. junija bo ob 9. dopoldan razvrščanje v povorko, ki bo šla po Beograjski, Njegušovi, Krunski in Aleksandrovi ulici. Različne šole bodo nosile svoje številke, razporejene pa bodo po banovinah. Povorka bo krenila od Slavije po Kralja Milana ulici, Terazijah in Knez Mihajlovi ulici do Kalemegdana. V povorki bo sodelovalo 13.000 učencev in učenk. Stopali bodo v osmerostopih.

Začetek javnega nastopa bo ob 15·30. Spored bo sledeči:

1. Vaje učenk nižjih razredov;
2. raznovrstni nastopi učencev in učenk višjih razredov;
3. skupna vaja moškega učiteljišča iz Skoplja;
4. proste vaje učencev nižjih razredov;
5. posebne vaje učencev višjih razredov;
6. vaje s palicami učencev državne ruske ženske gimnazije;
7. proste vaje učencev višjih razredov;
8. telovadne vaje učencev in učenk nižjih razredov;
9. posebne vaje učencev višjih razredov;
10. proste vaje učencev višjih razredov.

Na zletu sodelulejo srednje šole iz cele kraljevine Jugoslavije. Zletno telovadišče sprejme lahko 3760 telovadcev.

7. junija ob 9. zvečer se bo vršila akademija v dvorani Sokola I s sledečim sporedom:

1. »Osvobojenje«, predvajajo učenci moške gimnazije v Prištini;
2. vaje z obroči, predvajajo učenci moške gimnazije v Aleksincu;
3. ritmične vaje, predvajajo učenke ženske gimnazije v Sarajevu;
4. Brankovo kolo, predvajajo učenci moške gimnazije v Skoplju;
5. nastop enajstorice z moške gimnazije v Starem Bečeju;
6. »La visionaire«, predvajajo učenke ženskega učiteljišča v Novem Sadu;
7. »Vragi«, predvajajo učenci moške gimnazije v Krivi Palanki;
8. »Življenje mornarjev«, predvajajo učenci moške gimnazije v Beli Cerkvi;
9. nastop dvanajsterih učenk ženske gimnazije v Šabcu;
10. vaje s kiji, predvajajo učenci I. moške gimnazije v Zagrebu;
11. »Po jezeru«, predvajajo učenci moške gimnazije v Bjelini;
12. »Buči buči more«, predvajajo učenci moške gimnazije s Sušaka.

Cene za sedeže 15·— Din, za stojišča 10 Din z zletnimi znaki 5 Din.

Za naš bodoči izvoz dež. pridelkov.

(Dopis iz Dunaja.)

Pred kratkim so se razbila pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med Avstrijo in Jugoslavijo. Naša delegacija je zapustila Dunaj baje v svrho, da mora dobiti nova navodila...

Istočasno so se vršila pogajanja tudi med Madžarsko in Avstrijo, in sicer tudi na Dunaju. To je uplivalo na pogajanja z Jugoslavijo. Naša trgovinska pogodba traja namreč še nad eno leto, dočim morajo madžarsko obnoviti. Ker pa morajo biti v Avstriji vse nove pogodbe mnogo ugodnejše za Avstrijo samo, kar zahtevajo močne stranke v parlamentu, so skušali skleniti na taki podlagi tudi novo pogodbo z Jugoslavijo še pred njenim potekom, da bi imeli analogno osnovo tudi za madžarsko pogodbo. — Toda zahteve avstrijskih agrarcev so tako trde da jim naši zastopniki ne morejo ugoditi, ako ni dovoljnih kompenzacij. Avstrijanci hočejo namreč povišati uvozno carino na žito kar na 10 z. K, kar pomeni nad 1 dinar na kilo.

Kako hitro in kako korenito so se spremenile razmere v malo letih! Ni še tako dolgo — vsem nam je še živo v spominu — ko so Avstrijci za božjo voljo prosili, da jim za dober denar prodajamo žito brez naše izvozne carine. In hudo so nam zamerili, da jim z izvoznimi carinami podražujemo prepotrebni vsakdanji kruh. Naglašali so, da je to najbolj nemoralen davek, da ni človeški, podraževati kruh sosedu, ki ni v tako ugodnem položaju, da bi sam dovolj pridelal doma. In ker niso uspeli v svojih zahtevah, so prisegali — maščevanje. Vse to in še več je stalo v dopisih z Dunaja v ljubljanskih listih...

V takih težkih gospodarskih odnošajih so Avstrijci prisegali maščevanje, ne z orožjem, marveč z intenzivnim delom, z modernim izkoriščanjem zemlje, ki naj pridelek podesetori.

In tako so prišli že danes tako daleč, da pridelujejo razen pšenice vsega žita ne samo dovolj, marveč rži in ječmena že nad svoje potrebe. — Zdaj delujejo z vsemi sredstvi skušnje in znanstva, da umetno pospešujejo gojitev pšenice. Ni dvoma, da bodo imeli v kratkem času tudi pčenice dovolj za vse svoje potrebe.

Toda pridelovanje žita zahteva v Avstriji več dela, več truda, več stroškov, tako da avstrijski kmet ob konkurenci tuje robe ne prihaja na svoj račun. Zato zahteva povišane carine na uvoz tujega žita. In s posebno slastjo zahtevajo povišane carine na uvoz iz Jugoslavije, da povrnejo milo za drago. Die Rache ist süss. — Tako stojimo pred novimi carinskimi tarifi, ki bodo jako ovirali naš izvoz v Avstrijo.

Pa tudi v Nemčijo nam bodo kmalu vrata zaprta. Tudi Nemčija se je bila vrgla z vso silo nemškega duha in nemške pridnosti na intenzivno pridelovanje žita. Našli so bolja semena in bolje metode pri obdelovanju. In uspeh je naravnost kolosalen.

Ker Nemci jedo največ ržen kruh, so tudi najbolj pospeševali sejanje rži. Dosegli so že tako ogromne uspehe, da so pridelali lansko leto nad 3,500.000 ton rži nad svoje potrebe. V nordijske severne države je morejo izvoziti največ 600.000 ton, tako da jim je ostalo nad dva in pol milijona ton za krmo živali.

Da bi porabili doma preostanek rži, morajo povsem ustaviti dovoz ječmena in koruze. In to bi jako zadelo ravno našo državo. — Dalje pa hočejo stiskati uvoz pšenice po eni strani z visoko carino, po drugi pa z zakonito določeno višjo mletvijo, namreč več moke in manj otrobi — Za uvoz koruze zahtevajo državni monopol. Kaj bi to pomenilo, ni treba pojasnjevati.

Avstrija in Nemčija sta torej že dve sosedni državi, kamor imajo naši izvozniki uprte svoje oči, kamor veliko in radi prodajajo. Kje še imamo le približno tako dober trg za naš izvoz?

Pa še na nekaj treba misliti. Evropa se nahaja na sploh v žitni krizi, ki prihaja šele zadnji dve leti do uvaževanja. Celo Društvo narodov je bilo sklicalo pred par leti kongres v Ženevo, kjer je bilo živahnih razprav o žitni kriz v celi Evropi. Šele na tem kongresu smo slišali resno besedo o splošni krizi v žitnih kupčijah, o krizi v pridelovanju vsakdanjega kruha. Ugotovili so, da Evropa prideluje veliko več nego potrebuje, a klubu temu sili k nam še Amerika in celo druge dežele v prekomorju.

Za žitno krizo caplja polagoma tudi kriza v živinoreji. To občuti tudi naš izvoz čedalje bolj hudo. Čedalje bolj težko je tudi s tem našim izvozom — Avstrija in Nemčija sta bila vedno naš dober odjemalec, ali tudi v tem pogledu sta se vrgli obe na intenzivno gojenje živine.

Toda Nemčija je že začela izvažati — svinje. Koncem aprila je prišlo le na Dunaj na en sam dan — 2183 težkih svinj, tako da jih je bilo tu na vse zgodaj — 17.250, kar je tudi za veliki Dunaj dosti preveč. Zato je cena takoj padla za 30 grošev pri kili. V detajlu se to seveda še ni nič poznalo. Razliko so pobasali mesarji, ki sicer pri najmanjši višji nakupni ceni hitijo cene višati, a so pri zniževanju silno počasni.

Tudi naš izvoz živine nam bo delal velike skrbi.

O taki perspektivi za bodočnost so dobro poučeni tudi naši merodajni krogi. Zato so pospešili ustanovitev »Delniške družbe za izvoz kmetijskih pridelkov«, ki je bila definitivno ustanovljena 12. maja. Predsednik je glavni ravnatelj Hipotekarne banke Vojina Gjuričić, a poleg njega je večje število poljedelskih magnatov in finančnikov. Slovence zastopa dr. Vladimir Glaser. — Taka družba v takih rokah bo mogla storiti veliko za naš izvoz. Ali čudežev pa tudi ne bo mogla delati.

Čujem, da se bo ta družba bavila v prvi vrsti z žitnim izvozom, ki res nujno zahteva velike organizacije z vsemi možnimi privilegiji od strani države. — Na to pride na vrsto izvoz živine.

Vprašanje pa je odprto, kaj bo z vsem ostalim našim izvozom? Imamo raznovrstnega sadja v velikih množinah, imamo zelenjadi, grozdja, vina, orehov itd.. Tudi tu bo treba močne roke in enotnega vodstva, pa tudi cenenega kapitala po vzgledu sosedne Madžarske. Ako nam delajo nekatere sosede konkurenco že pri žitu, tedaj je ta toliko bolj nevarna pri sadju in drugih pridelkih. Zato bo treba tudi tem posvetiti dober del pazljivosti in skrbi.

Toda: družba je ustanovljena — naj torej živi, cvete in raste! —ag—.

Borzna poročila.

Devizna tržišča.

Ljubljana, dne 3. junija 1930. Amsterdam 22·785, Berlin 13·505—13·535, Bruselj 7·9053, Budimpešta 9·8987, Curih 1094·40—1097·40, Dunaj 7·9730—8·0030, London 275·18, Newyork 56·455—56·655, Pariz 221·09—223·09, Praga 167·55—168·35, Trst 295·70—297·70.

Zagreb, 3. junija. Amsterdam 22·755—22·815, Dunaj 797·30 — 800·30, Berlin 13·505 — 13·535, Bruselj 790·53, Budimpešta 988·37 — 991·37, Milan 295·70 — 297·70, London 274·78 — 275·58, Newyork ček 56·455, Pariz 221·09 — 223·09, Praga 167·55 — 168·35, Curih 1094·40 — 1097·40.

Beograd, 3. junija k. Berlin 1353·50, Budimpešta 991·37, Curih 1097·40, Dunaq 830, London 275·59, Newyork 56·655, Pariz 223·09, Praga 168·35

Curih, 3. junija. Beograd 9·125, Pariz 20·26, London 25·11, Newyork 516·975, Bruselj 72·125, Milan 27·08, Madrid 62·75, Amsterdam 207·85, Berlin 123·33, Dunaj 72·90, Stockholm 138·70, Sofija 3·735, Praga 15·33, Budimpešta 90·335, Bukarešta 3·07.

Dunaj, 3. junija. d. Berlin 169·21, Amsterdam 225·12, Kopenhagen 189·65, Stockholm 190·20, Newyork 709·10, London 34·4425, Pariz 27·7950, Bruselj 98·88, Praga 21·0280, Beograd 12·5212, Budimpešta 132·92, Bukarešta 4·21, Varšava 79·48, Sofija 5·1387, Milan 37·1375, Curih 137·17.

Vrednostni papirji.

Ljubljana, 3. junija. Celjska 160, Ljublj. kred. 120, Praštediona 905, Kred. zav. 170, Vevče 117, Stavbna 40, Šešir 105, Kranjska ind. dr. 288, Ruše 270—280.

Zagreb 3. junija. **Drž. papirji:** 7% invest. p. 87·50 — 88, šteta ar. 432·50 — 433, kasa 432 do 433, jun., jul. 432 — 433, nov. 433 bl., dec. 432·50 — 433·50, 4% agr. 54·50 d., 7% Blair. pos. 85·75 — 85·87, 8% Blair. pos. 97·25—97·50, 7% pos. hip. banke 84·87 — 85·25. **Banke:** Hrvatska 50 d., Praštediona 900 — 910, Udružena 196·25 — 197, Ljublj. kred. 120 d., Medjunarodna 60 d., Narodna banka 8250 — 8325. **Industrija:** Šečerana Osijek 369 — 372, Trboveljska 435 — 437, Slavonija 200 d., Vevče 120 d.

Beograd, 3. junija k. Narodna banka 8250 do 8205, 7% investicijsko posojilo 88·50—88, 4% agrarno posojilo 55—54·75, 7% posojilo Državne hipotekarne banke 87·50—76·75, 7% Blerovo posojilo 85·70, vojna škoda 439·50—440, ultimo 456—455.

Dunaj, 3. junija d. Bankverein 18·30, Kreditni zavod 47·60, Dunav Sava-Adrija 13·60, prioritete 92·55, Trbovlje 53·95.

Žitna tržišča.

Ljubljana, 3. junija. Tendenca neizpremenjena. Zaključil se je 1 vagon pšenice. Nudi se pšenica bačka 80 kg 257·50—260, bačka 78 kg 250—252·50, bačka 77 kg 242·50—245, rž 72/73 kilogramov 197·50, koruza promptna 137·50 do 140, junij 142·50—145, ječmen bački 66/76 kg 167·50—170, isti 62/63 kg 162·50—165, oves bački 180—185, moka pšenična 0/g fco vagon Ljubljana 400—405.

Borzi v Novem Sadu in Somboru danes nista poslovali.

Budimpešta, 3. junija. Tendenca neenakomerna, promet srednji. **Pšenica:** 22·35, 22·48, 22·46, (22·46—22·47), oktober 20·70, 20·66, 20·74, 20·63, 20·68 (20·66—20·68). **Rž:** junij 11·55—11·60, oktober 12·55—12·65 (12·63—12·65). **Koruza:** 12·20, 12·22 (12·22—12·24), avgust 12·52 (12·52 do 12·54), tranzit julij 11·60.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca je še nadalje neizpremenjeno mlačna. Zaključena sta bila dva vagona hrastovih pragov in en vagon oglja. Povpraševanje vlada za trame rznih dimenzij, iščejo se znatne množine jelovih desk, nekaj tesanega ali rezanega lesa, bukova metlišča, bosanski oreh, več vagonov bukovih hlodov, 50.000 komadov železniških hrastovih pragov, 850 mecesnovih drogov, nadalje je povpraševanje po letvah in polmoralih, po madrierjih, remeljnih in bukovih testonih ter bukovih in gabrovih drvih. Ponujajo se trami, bukove cepanice, lipovi plohi, bukovina neparjena, bukovi plohi in hrastova drva.

Živinska tržišča.

Dunaj, 3. junija d. Dogon na današnji trg 12·707 prašičev, med temi 8690 mesnatih in 4017 mastnih prašičev. Cene mesnatim prašičem so se podražile za 10 grošev kg, a cene mastnim pocenile za 5 grošev pri kg.

Za počitniško kolonijo pri Sv. Martinu na Pohorju sprejema prijave za stranke, katere nameravajo oddati tjakaj otroke na lastne stroške društveni tajnik v Mariboru, Strossmajerjeva ul 26 kjer se dobi vsa podrobna navodila. Priporoča se čimprejšnje prijave, ker se bo v slučaju preobilih prijav upoštevalo dotične stranke, katere so se po vrstnem redu poprej prijavile. Skupina dece srednjih šol in vadnic, katere bodo končale pouk 10. VI. bo odšla na kolonijo 11 junija, druga skupina v začetku julija tretja začetkom avgusta in zadnja koncem avgusta. Prva skupina slabotnih in manjših otrok pa bo odšla 4. VI. V koloniji bo letos pripravljenih nad 100 opremljenih postelj.

Denar sežigajo
ravno pod nosom vsi kadilci. NIKOPROST, ki stane franko 76 Din, Vas odvadi kajenja takoj. Kdor naroči 5 steklenic naenkrat, plača 280 Din.
Josip Lindič
Ljubljana, Komenskega 17-I

Stalna rastava umetniških slik
in velika izbira
-- **okvirjev** --
Ljubljana
Mestni trg 25
A. KOS
nasproti Magistrata.

Za birmo
ure s 15% popustom
Ivan Pakiž
Ljubljana, Pred Škofijo št. 15

Naročajte naš list!

Krojači, šivilje, nešivilje!
KROJNO UČILIŠČE
LJUBLJANA, STARI TRG štev. 19
priredi po Binkoštih
špecialni prikrojevalni tečaj moškega krojenja, uniform (važno za vojne obveznike), damskega krojenja, modeliranja, krojenja perila, otroških oblek.
Honorar znatno znižan.

Ure za birmo
najceneje
Slavko Rus
Ljubljana, Dunajska c. 9
(blizu Figovca).

Birmanska darila
v veliki izbiri po znižani ceni

L. Vilhar
urar
Ljubljana
Sv. Petra cesta 36

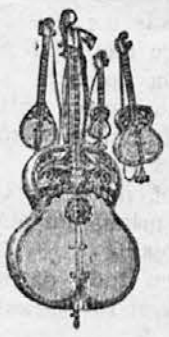
Najboljše tamburice
Farkaševega in sremskega sistema izdeluje in razpošilja ob jamstvu
stara hrvatska tvornica tamburic
Stjepan M. Gilg
Sisak 12.
Kačićeva ulica 174 (Hrvatska)
Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo zastonj. Odlikovan z dvema zlatima kolajnama.

Moška oblačila
solidno izdeluje
JOSIP NOVAK
Breg št. 9
Ljubljana
Sprejemajo se obleke **v moderniziranje in likanje**

Predno preharvate
svoja poslopja in ostalo, se morate zglasiti pri
Drago Franz
Ljubljana
Stari trg št. 24,
ker tam dobite najcenejše in najboljše
barve
— Točna postrežba —

Les za stavbe
popolnoma **suh** stalno v zalogi pri družbi **„ILIRIJA“** v **Ljubljani** na Dunajski cesti štev. 46 - - - - Telefon 28-20

KAVA dnevno sveže pražena pri B. MOTON, Vodnikov trg št. 5 **Ljubljana**

Šesti dan velesejma.

Kakor je bilo pričakovati, so se kupčije precej dobro razvile. Sklenjeno je bilo precej zaključkov zlasti v pohištveni stroki, za katero je bilo preje manj zanimanja. Sedaj pa so prišli interesenti iz Hrvatske in Slavonije, ki so dosedaj kupovali luksuzno pohištvo na Dunaju in Budimpešti. Veliki uspehi naših mizarjev pa so povzročili, da so pričeli kupovati naše pohištvo hrvaški in srbski interesenti.

Živahno zanimanje vlada tudi za gospodarske stroje. Bilo je prodanih mnogo mlatilnic, žitnih čistilnic, plugov in manjših motorjev. Živahnejše so postale tudi kupčije za avtomobile in motorna kolesa.

Manj zanimanja je za tekstilno stroko zlasti za pletenine. Domače blago se še vedno ne ceni dovolj. Stroji za obdelovanje mesa, zlasti pa moderni čistilni stroji so našli mnogo odjemalcev tudi pri mesarjih. Čokoladna industrija in industrija bonbonov je vzbudila mnogo zanimanja med obiskovalci sejma iz južnih krajev. Vrvenje na sejmišču je nekoliko ponehalo in opaža se večje zanimanje za kupčijske posle. Na velesejm je prišlo tudi mnogo tujcev, ki se vsi zelo laskavo izražajo o organizaciji velesejma.

Posebno podeželske šole so priredile v zadnjem času mnogo izletov na velesejm. V večernih urah pa oživi predvsem veseličnі prostor, ki je prava atrakcija za Ljubljano.

Gospodarske vesti.

× **Angleška zavarovalnica Royal Exchange Assurance.** Občni zbor se je vršil dne 30. aprila v Londonu ter je uprava poročala o uspehu lanskega leta, ki je bil zopet zelo ugoden. Zavod vživa popolno zaupanje občinstva po vsem svetu. Premoženje je naraslo na 21,845.155/16/1 toraj v dinarjih že preko 6 milijard. Tako lep uspeh društva je posledica neomajne kulance, s katero vedno postopa ta korporacija, ki obstoja že 210 let.

× **Bilance. Binder i [illegible] d. d. za industriju i trgovinu drvom Zemun—Zagreb,** izkazuje pri del. kapitalu 5 milij. Din 120.090·— dobička. — Dioničarsko društvo za proizvodnju hrastovog ekstrata, Zagreb, je zaključilo poslovno dobo 1929 pri Din 3 milij. del. kapitala in Din 900.000·— rezerv z izgubo Din 446 tisoč 241·89. — Henrik Frank & sinovi, Praga, izplačuje letos 8-odstotno dividendo to je 160 Kč.

× **Insolvenca češke tovarne stekla.** Tovarna stekla Wessely v Radnici, ki je pred 14 dnevi odpustila vse delavstvo, je ustavila izplačila in napovedala konkurz. Pasiva znašajo preko pol milijona Kč.

× **Letošnja produkcija opija.** Strokovnjaki cenijo letošnjo našo produkcijo opija na 25 vagonov odlične kakovosti. Proizvajalci so bili letos deležni povoljnih domačih kreditov in so se s tem osvobodili solunskih posrednikov. — Računa se, da se bo končni iznos radi tega povečal letos za 10—15 milijonov Din, ki ostanejo v državi.

× **Mestna hranilnica v Splitu** izkazuje za preteklo poslovno dobo Din 209.756·42 čistega dobička.

× **Možnost izvoza naših lesnih proizvodov v Južno Afriko.** Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je prejel poročilo iz Južne Afrike, v katerem se naglaša, da vlada za našo hrastovino, kakor tudi izdelke hišne opreme, tamkaj obilo zanimanja. Seveda bi bila potrebna poprej izravnava gotovih visečih vprašanja in upostava rednih poslovnih zvez.

× **Za izvoz vina na Poljsko.** »Savez jugoslavenskih vinarskih zadruga«, se pogaja z organizacijo vinskih trgovcev v Poljski o možnostih izvoza naših vin na Poljsko. Pogajanja posreduje poljsko poslaništvo v Beogradu.

× **Kartelizirane lesne industrije v Savski banovini.** Pogajanja za ustvaritev parketnega kartela v Zagrebu ugodno napredujejo in se bližajo zaključku. Vodstvo kartela prevzame »Travers« d. d. v Zagrebu. Kartelizirane drv še ni uspelo. Zatrjuje se pa, da bo odločitev padla že v prihodnjih dneh. V slučaju ugodnega zaključka se predvideva vodstvo tvrdke Gutmann.

Službene objave.

Razglasi kraljevske banske uprave.

V. No. 2977/3. 3—1 1381

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem gradbenih del in strojne opreme za napravo hladilnice v splošni bolnici v Ljubljani

I. javno pismeno ofertalno licitacijo

na dan 23. junija 1930.

ob 11. uri v sobi št. 17 tehničnega oddelka v Ljubljani. Istotam se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravnih stroškov

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša:

I. Izolacijska dela	Din	71.299·60
II. Ključavničarska dela	„	4.564·—
III. Pleskarska dela	„	7.948·—
IV. Dobava omare	„	7.300·—
V. Strojne naprave	„	228.770·—
Skupaj	Din	319.881·60

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 31. maja 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev.

Opr. št. P 10/30—1. 1388

Razglasitev preklica.

S sklepom okrajnega sodišča v Žužemberku, z dne 11. maja 1930., opr. št. L 2/30—4 je bil Konte Jakob, posestnik, stanujoč v Zvirčah štev. 76 zaradi zapravljivosti in pijančevanja omejeno preklican.

Za pomočnico je bila postavljena njegova žena Konte Marija, posestnica v Zvirčah štev. 76.

Okrajno sodišče v Žužemberku,
dne 1. junija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev.

Štev. 4493/II. 3—3 1323

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za dan 30. junija 1930. ob 11. uri nabavo: **kompletne naprave za čiščenje transformatorskega in turbinskega olja.**

Pogoji se dobe pri podpisani.

Velenje, dne 21. maja 1930.

Direkcija državnega rudnika Velenje.

Št. 324.

Razglas.

V banovinsko gluhonemnico v Ljubljani se sprejmejo ob pričetku šolskega leta 1930./31. gluhonemi otroci na prošnjo roditeljev ali njih namestnikov.

Pogoji za pripust k pouku ali za sprejem v zavod so:

1.) gluhonemost ali tolika stopnja gluhosti, da se otrok s posluhom ne more naučiti glasovnega govora;

2.) izpolnjeno sedmo in še ne prekoračeno deseto leto življenja;

3.) primerna telesna zmožnost in sposobnost za izobražanje.

Od sprejema so brezpogojno izključeni bebasti, slaboumni in božjastni otroci, potem otroci, ki so neozdravno bolni ali pa imajo težke telesne hibe. Prav tako se ne morejo sprejeti otroci, katerih govorila so nezmožna, da bi se naučili glasovnega govora, nadalje otroci, ki so zelo kratkovidni, in otroci, ki močijo posteljo.

Sposobnost za izobražanje se dokaže s posebno preizkušnjo, ki jo je prebiti v zavodu; dan in ura te preizkušnje se razglasita ob svojem času.

Gojenci, katerih starši so zmožni plačevanja, morejo za dobo svojega izobražanja dobivati stanovanje in hrano v zavodu proti plačilu zneska, ki ga določi kraljevska banska uprava sporazumno s starši.

Če se dokaže uboštvo, se preskrbovalni stroški lahko znižajo ali popolnoma izpregledajo.

Notranji gojenci dobivajo vso preskrbo v zavodu; vendar jih morajo tisti, ki so jih dolžni preživljati, preskrbeti z vrhnjo obleko, obutvijo, potrebnim perilom i. dr. Notranji gojenci morajo prinesti s seboj v zavod nastopne potrebščine v dobrem stanju in zaznamenovane, in sicer dečki: 2 zgornji obleki, klobuk in zimsko suknjo, 2 para čevljev, copate, 4 srajce, 4 spodnje hlače, 4 pare nogavic, 6 žepnih robcev, 2 rjuhi in, če mogoče, odejo, 2 brisači, dežnik, krtačo za čevlje in obleko, ščetko za zobe, loščilo in košček mila; deklice: 2 zgornji obleki, klobuk ali ruto in zimsko jopo, 2 para čevljev, copate, 4 srajce, 4 spodnja krila, 4 hlače, 3 naprsne jopice, 3 predpasnike, 4 pare nogavic, 6 žepnih robcev, 2 rjuhi in, če mogoče, odejo, 2 brisači, dežnik, krtačo za obleko in čevlje, ščetko za zobe, loščilo in košček mila.

Prošnje za pripust k pouku ali za sprejem notranjih gojencev v zavod naj se vlože do dne

15. julija 1930.

pri podpisanem ravnatelju.

Prošnje je opremiti z nastopnimi listinami:

a) z rojstnim listom;
b) z izpričevalom o cepljenih kozah;
c) z zdravniškim izpričevalom o gluhonemosti z napovedjo, kako je nastala, o telesni zmožnosti in duševni normalnosti;
č) z domovinskim listom;
d) s šolskimi naznanili, če jih otrok ima.

Kdor prosi, da bi se otrok sprejel za notranjega gojenca, mora vrhu tega priložiti izkaz o imovini ali zavezno pismo, da bo plačeval letno oskrbnino, ki jo določi banska uprava dravske banovine v Ljubljani, ali pa naj priloži ubožno izpričevalo, napravljeno v zakoniti obliki. Ravnateljstvo si pridržuje pravico, da se prepriča o točnosti imovinskih podatkov.

Ravnateljstvo banovinske gluhonemnice v Ljubljani,
dne 31. maja 1930.
Ravnatelj: Grm s. r.

Štev. 45/30. 1393

Razpis.

Krajevni šolski odbor v Lokavcu, šolski srez Ljutomer, razpisuje gradbena dela za dozidavo in adaptacijo šolskega poslopja v Lokavcu.

Ponudbe je vposlati v zaprtem zavitku na naslov: krajevni šolski odbor v Lokavcu, pošta Marija Snežna, najdalje do 1. julija 1930.

Načrt, kakor tudi proračun stroškov sta na vpogled pri šolskem upraviteljstvu v Lokavcu.

Krajevni šolski odbor v Lokavcu si pridržuje pravico oddaje dela neglede na višino ponujenega zneska.

Krajevni šolski odbor v Lokavcu,
dne 30. maja 1930.

Razne objave.

Broj 6177/1930. 1394

Objava.

Podlipnik Marija je izgubila potr[illegible]t, izdan od sreskega poglavarja Ma[illegible]u, desni breg, dne 7. novembra 1927. pod br. 299/1255. Proglaša se za neveljavnega.

Sresko načelstvo v Mariboru, desni breg,
dne 24. maja 1930.

1391

Objava.

Izgubil sem odhodnico trirazredne ljudske šole v Ksaveriju, glasečo se na ime: Pungartnik Janez, roj. 6. novembra 1907 v Juvanju.

Proglašam jo za neveljavno.

Radmirje, dne 29. maja 1930.

Pungartnik Janez.

1396

Vabilo na redni letni občni zbor,

ki ga bo imelo

Društvo za vzdrževanje otroške bolnice v Ljubljani

dne 20. junija 1930. ob šestnajstih v damski sobi v I. nadstr. kavarne »Emona« v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednikovo in odborskih funkcijonarjev.
2. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 2. junija 1930.

Društveni odbor.

1395

Objava.

Izgubil sem izpričevalo III. razreda deške meščanske šole v Ljubljani (na Prulah) za šolsko leto 1928./1929. na ime: Madžar Oton iz Trsta.

Proglašam ga za neveljavno.

Madžar Oton s. r.

1383

Vabilo na redni letni občni zbor,

ki ga bo imela

Tovarna za špirit in drože, d. d. v Račjem,

dne 25. junija 1930. ob enajstih v prostorih Ljubljanske kreditne banke, podružnice v Mariboru.

Dnevni red:

1. Računsko poročilo upravnega sveta.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta.
3. Odobritev bilance.
4. Dopolnilna volitev v upravni svet.
5. Izprememba pravil.

Gospodje delničarji naj položе delnice najkesneje do dne 20. junija 1930. pri Ljubljanski kreditni banki, podružnici v Mariboru, kjer dvignejo dotične izkaznice.

V Račju, dne 2. junija 1930.

Upravni svet.

Vabilo na IX. redni občni zbor,

ki ga bo imela

»Petoviac«, usnjarska industrijska d. d.

dne 24. junija 1930. ob enajstih v pisarniških prostorih svojega podjetja na Bregu pri Ptuju kot sedežu družbe.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju v letu 1929., predložitev bilance in računskega zaključka k 31. decembru 1929.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev bilance za l. 1929. in sklepanje o predlogu upravnega sveta glede uporabe čistega dobička.
4. Dopolnilna volitev v upravni svet.
5. Dopolnilna volitev v nadzorništvo
6. Slučajnosti.

Po § 15. družbenih pravil upravičuje posest desetih delnic do enega glasu. Da sme delničar glasovati, mora založiti vsaj šest dni pred občnim zborom potrebno število delnic z nezapadlimi kuponi vred pri družbeni blagajni na Bregu pri Ptuju ali pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Ptuju ali pa pri Jugoslovenski ujedinjeni banki v Zagrebu. Na podstavi te založbe se izda delničarju legitimacija, ki se glasi na ime in navaja število založenih delnic in nanje odpadajočih glasov. Po storjeni založitvi ima delničar pravico vpogledati listo založiteljev.

Breg pri Ptuju, dne 30. maja 1930.

Upravni svet.

Pustolovščine grofa Monterossa.

(Nadaljevanje.)

»[illegible]no, samo še tega je manjkalo. Zdi se mi, da je s pomočjo svojih strahov popolnoma zasužnjila slabotnega, napol slepega moža. Če bi bil pri tem srečen, bi se za zadevo ne brigal. Toda sedaj se mi zdi, da je poklicala na pomoč še znameniti grajski strah! Črno ženo, ki se tako redkodaj prikaže. Jaz sem sicer prepričan, da je sploh še ni nobeden videl. — Ampak pripovedujejo, da mora, komur se prikaže v tretje, umreti.«

»No seveda, stara pravljica! Kolikokrat pa se je že ta grozotna ženska prikizala vašemu prijatelju?«

»Upam, da šele enkrat. In sicer včeraj ponoči.«

»Pa ste to tako brzo izvedeli?«

»Njegov zdravnik je moj stari prijatelj. Z njegovo pomočjo sem pred dvemi leti tudi našel Frossardovo. Včeraj mi je telefonično sporočil, da na Delormejevem gradiču zopet straši.«

»In kaj menite o vsem.«

»Ne morem še razsoditi. Na vsak način pa nekaj ni v redu. Mislim, da nam bo gospa Frossardova, prijateljica strahov, najlažje obrazložila vso zadevo.«

»Prej ste namignili, da je ona poklicala ono povestno črno ženo na pomoč?«

»Z gotovostjo tega še ne morem trditi. Sprva sem to domneval. Ali morete vi razjasniti zadevo, doktor?«

»Nikakor! Saj veste, grof, da v kolikor se tiče mene, že v naprej pripuščam možnost najbolj neverjetnih pojav!«

»Vem, toda obenem vem tudi, da ste bili v svoji veri že neštetokrat razočarani.«

3.

Zvečer smo sedeli v bednici Delormejevega gradiča. Grof Monteroso, gospa Frossarjeva, jaz in — Lucila.

Lucila — prelestno lepa ženska kakih osemindvajsetih let z bleščečimi očmi in lilijasto belim obličjem. Njeni modročrni lasje so bili kratko postriženi in usta so nalikovala temnordečim zrelim črešnjam.

»Moja hčerka Lucila,« je dejala gospa Frossardova, ko je stopila v sobo, tako priprosto, da naju je naravnost osupnila. O navzočnosti tega pravljično lepega bitja v Delormejevi domačiji se nama ni niti sanjalo. Za trenutek sva se spogledala in najina pogleda sta vpraševala: »Kdo je Lucila?«

Obednica na Delormejevem gradiču je bila zelo prostorna, najmanj dvanajst metrov dolga in šest široka. Čudovite, staroflamske skrinje so stale ob stenah, sredo pa je zavzemala mogočna miza, nad katero je visel železen, z zlatimi arabeskami okrašen lestenec. Strop je bil iz temnega lesa. In vendar ta obednica nikakor ni učinkovala mračno. Nasprotno! V blesku mnogobrojnih luči lestenca nad mizo je nudila sicer nekam pravljično, toda vendar svetlo, svojevrstno sliko, kajti stene so bile nad prizemnimi, temnimi deščicami obložene z modrimi in belimi delftskimi porcelanastimi ploščami. Podoba je bila, ko da je ves prostor zgrajen iz dragocenega porcelana, ki je prelestno sijal v luči plapolajočih sveč . . .

Gospodarja sva obiskala v njegovi spalnici. Bil je slabotnejši, nego sva pričakovala. Njegov zdravnik, doktor Lemeniol nama je dovolil samo kratek razgovor z bolnikom. Toda tudi ta kratki pozdravni obisk je zadostoval, da sva vedela, kako nevarno se je poslabšalo njegovo stanje. Komaj petdesetletni Delorme je v svoji starinski postelji izgledal kot izžit starček, dasi je pokrivala njegova ozka, upadla lica lahna rdečica in so se njegove oči živo bleščale. Čudno. V teh skoro slepih očeh je žarelo nekaj čudovitega, oni posebni blesk, ki ga včasih zapazimo v očeh, ki so videle nedoumljivo tajno, brezkončnost, pogubo.

Tiha in ganjena sva zapustila bolnika in molče odšla po debelih preprogah v obednico. Tukaj sva našla gospo Frossardovo, ki naju je pozdravila s solznimi očmi.

Bila je majhna, dražestna ženska. Dasi nikakor ni bila več mlada, je bila še vedno lepa. Njen obraz je vzbujal spomin na antične rimske skulpture. Bil je skoro nenaravno pravilno oblikovan. Skoro čudno se je zdelo, da ta kot iz kamna izklesani obraz živi in se giblje. Njeni beli lasje so sijal medlorumeno, kakor vsi lasje, ki se jih beli z umetnimi pripomočki.

(Dalje prihodnjič.)

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Michálek. — Urednik Janez Debevec. — Za inseratni del odgovarja Avgust Rozman. — Vsi v Ljubljani.